Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 31 октябрь
ЧОРШАНБА
№ 249 (5.042).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

30 октябрь куни Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг сессияси ўз ишини давом эттирди.

Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари Ўзбекистон ССЖни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг 1991 йилги асосий кўрсаткичларини, шунингдек республиканинг 1991 йилги давлат бюджети асосий кўрсаткичларини ва Ўзбекистон ССЖнинг 1989 йилги давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисоботни муҳокама қилишга киришдилар.

Биринчи масала юзасидан Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари, жумҳурият давлат режалаштириш комитетининг раиси Б. С. Ҳамидов, иккинчи масала юзасидан Ўзбекистон ССЖ молия вазири И. И. Маматисаев маъруза қилдилар.

Маърузалар юзасидан бўлган музокараларда Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари — А. Х. Тожиев (478-Қипчоқ сайлов округи), Ш. Шоабдураҳимов (4-Янгиобод сайлов округи), К. Саидов (450-Ал-Хоразмий сайлов округи), А. Муҳаммадқулов (311-Пайариқ сайлов округи), С. Ч. Чегебоев (205-Қарши сайлов округи), Муҳаммад Солиҳ (Салай Мадаминов) — (35-Профессор сайлов округи) қатнашдилар.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан сессия тегишли қарорлар қабул қилди.

Сўнгра Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари бир қанча қонун лойиҳаларини муҳокама қилишга киришдилар.

«Ўзбекистон ССЖда мулкчилик тўғрисида» (иккинчи муҳокама) ва «Ўзбекистон ССЖда кордонлик ҳақида»ги қонунларнинг лойиҳалари тўғрисида Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комитети раисининг ўринбосари Э. Н. Хўжаев маъруза қилди.

Музокараларда Ўзбекистон ССЖ халқ депутатларидан В. А. Паттаев (245-Фрунзе сайлов округи), А. А. Аветисов (433-Риштон сайлов округи), Т. М. Тўлаганова (5-Назарбек сайлов округи), М. И. Шерматов (147-Ильич сайлов округи), Т. Норбоев (321-Каттақўрғон сайлов округи), И. А. Гамбург (392-Ховос сайлов округи), В. С. Крупин (177-Мактаб сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари «Ўзбекистон ССЖда мулкчилик тўғрисида»ги қонун лойиҳасини пишиқтириш учун Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши комитетларига юборишга, «Ўзбекистон ССЖда кордонлик ҳақида»ги қонун лойиҳасини эса биринчи муҳокамада қабул қилишга ва уни ҳам пишиқтириш учун Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши комитетларига юборишга, шундан сўнг умумхалқ муҳокамаси учун жумҳурият матбуотида эълон қилиб, сўнгра Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг навбатдаги сессияси муҳокамасига киритишга қарор қилдилар.

Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. И. Бугров «Ўзбекистон ССЖда халқ депутатларининг мақоми тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Шундан кейин депутатларнинг сўровлари ижро этилиши ҳақида Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши сессияси котибиятининг раиси Қ. Т. Ризаев ахборот берди.

«Ўзбекистон ССЖда халқ депуталарининг мақоми тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза юзасидан бўлган музокараларда А. В. Горностаев (176-Навоий сайлов округи), С. Ш. Мирзаев (6-Оқтепа сайлов округи), М. Ж. Жўраев (224-Муборак сайлов округи) қатнашдилар.

Қонун лойиҳаси асос сифатида қабул этилди ва қўшимча равишда пухта ишлаб чиқиш учун Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг комитетларига юборилди.

Олий Кенгаш сессиялар ўртасидаги даврда Ўзбекистон ССЖ Президенти чиқарган фармонларни тасдиқлади.

Сессия ишида Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов қатнашмоқда.

Сессия ўз ишини давом эттирмоқда.

М. С. ГОРБАЧЕВ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

ССЖИ Президенти М. С. Горбачев 29 октябрь куни Париждан Москвага қайтиб келди. У Испания қироли Хуан Карлос 1 нинг таклифига биноан Испанияга расмий ташриф буюрган эди, сўнгра Франция Президентининг таклифига биноан шу мамлакатга ташриф буюрди.

Аэропортда М. С. Горбачевни ССЖИ Вазирлар Кенгашининг раиси Н. И. Рижков, ССЖИ Олий Кенгашининг раиси А. И. Лукьянов, ССЖИ Президентлик Кенгашининг аъзолари В. В. Бакатин, В. И. Болдин, В. А. Крючков, Ю. Д. Маслюков, В. А. Медведев, Ю. А. Осипьян, Г. И. Ревенко, С. С. Шаталин, Д. Т. Язов, А. Н. Яковлев, КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Испаниянинг ССЖИдаги муваққат ишлар вакили Э. Панев, Франциянинг ССЖИдаги муваққат ишлар вакили М. Песик бор эдилар.

(ТАСС).

ОЧИҚ ФАЗОДА

Учишни бошқариш маркази, 30 октябрь. (ТАСС). Бугун Геннадий Манаков билан Геннадий Стрекалов очиқ фазога чиқдилар. Бундан мақсад ташқи туйнук қопқоғини «Квант-2» модулининг сирти билан мустаҳкам бирлаштиришни таъминлайдиган махсус мослама ўрнатишдан, шунингдек зарур тузатиш-тиклаш ишларининг ҳажмини аниқлашдан иборат эди.

Экипаж Москва вақти билан соат 00.45 минутда очиқ фазода ишлай бошлади.

Фазогирлар шу мақсад учун тайёрлаб қўйилган асбобдан фойдаланиб, туйнук қопқоғининг маҳкамлаш узелларидаги иссиқлик ҳимоясини ва иҳота қопламасини очдилар. Ўтказилган текшириш туйнук маҳкамлагичининг тузилма қисмларидан бирини алмаштириш зарурлигини кўрсатди.

Фазогирлар махсус мосламани ўрнатиб бўлгач, чиқиш туйнугини ёпиб, шлюз бўлмасининг зич беркилишини таъминладилар.

Геннадий Манаков билан Геннадий Стрекалов очиқ фазода 2 соату 45 минут бўлдилар.

Фазогирларнинг кайфияти яхши, Ер атрофи орбитасидаги иш давом этмоқда.

САМАРҚАНДНИНГ ОҚ ГАВҲАРИ

ЗАФАР МУБОРАК

Бир неча кун муқаддам Зарафшон воҳаси механизаторлари зиммаларидаги топшириқни уддалашганди. Кеча эса шаҳар ва қишлоқлар бўйлаб яна хушхабар тарқалди: Самарқанд вилояти пахтакорлари давлат буюртмасини ошириб бажардилар. Қабул пунктларига 400.000 тоннадан зиёд юқори нав пахта етказиб берилди. Ҳосилдорлик гектар ҳисобига 26 центнерни ташкил этди. Йиллик маррани эгаллаш қарийб икки ойни талаб қилди.

Меҳнат муваффақиятига катта қийинчилик билан эришилди. Ҳар йили пахтакорлар далаларда эртаю кеч ишлардилар. Лекин мавсум охирида кутилган зафар ҳадеганда қўлга киритилавермасди. Қўшнилар: Бухоро, Қашқадарё ва Жиззах вилоятларининг деҳқонлари нафақат пахта тайёрлаш йиллик режасини, балки мажбуриятларини ҳам адо этишган паллада улар ҳатто дастлабки довондан оша олмасдилар. Бунинг сабаби нимада? Хўжаликларнинг раҳбарлари, деҳқончилик-саноат уюшмаларининг мутахассислари ва олимлар якдил фикрга келишди: уруғчиликка муносабатни ўзгартириш керак.

Жорий йилда бу борада туб бурилиш рўй берди. 60 минг гектардан зиёд майдонга ғўзанинг эртапишар нави уруғи экилди.

Янгилик самараси кўзга яққол ташланди: Нарпай районидаги «Иттифоқ» жамоа хўжалиги (бошқарув раиси А. Шукруллаев) заршунослари 28 сентябрь куни йиллик режани вилоятда биринчи бўлиб адо этишди. Орадан кўп ўтмай Иштихон районидаги пахтакорлари ғалаба ҳужжатига имзо чекдилар. Бу ерда бугунгача давлат буюртмасига қўшимча 5 минг тоннадан кўпроқ хом ашё тайёрланди. Ҳосилдорлик 30 центнерга етди.

Эришилган зафарга Каттақўрғон, Большевик, Пайариқ, Пахтачи ва Хатирчи районларининг меҳнаткашлари муносиб ҳисса қўшдилар. Бир неча кундирки, ана шу районларда мажбурият ҳисобига пахта топширилмоқда.

Қатор хўжаликлар катта муваффақиятларга эришдилар. Иштихон районидаги «8 Март», Нарпай районидаги «Иттифоқ», Пахтачи районидаги «Ғалаба» ва Карл Маркс номли жамоа хўжаликларида ҳар гектар майдондан 35,5—36,5 центнердан оқ олтин йиғиштириб олинди. Хатирчи районидаги «Оқолтин» жамоа хўжалиги, Паст Дарғом районидаги «Прогресс» ва Большевик районидаги «ВЛКСМ 60 йиллиги» давлат хўжаликларида эса топшириқ 115—139 фоиз уддаланди.

Йиғим-терим суръатини ошириш, кўзланган маррани забт этишда механизаторлар алоҳида ибрат кўрсатдилар. Бу соҳадаги режа 103 фоиз бажарилди. Бунда Большевик, Пайариқ, Жомбой ва Паст Дарғом районлари механик-ҳайдовчиларининг улуши катта.

Нарпай районидаги «Партия XXVI съезди» давлат хўжалигидан Б. Ниёзов, Хатирчи районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигидан Н. Тўрақулов, Иштихон районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигидан Ю. Жумаев ва Большевик районидаги «ВЛКСМ 60 йиллиги» давлат хўжалигидан Б. Маматов каби суворийлар мавсумда 250—324 тонна пахта териб, беллашувда байроқдорлик қилдилар. Каттақўрғон районидаги Ленин номли жамоа хўжалигининг У. Хидиров ва Оқдарё районидаги «Коммунист» жамоа хўжалигининг Х. Раббимов сингари дала гвардиячилари ҳозиргача 200—216 тонналик хирмон уйдилар.

Жумҳурият ҳукуматининг қарорига биноан қўлда терилган пахтанинг ҳар килограммига 25—30 тийиндан иш ҳақи тўлангани туфайли вилоят хўжаликларида кўпмингкилограммчилар ҳаракати кенг қулоч ёйди. Нарпай районидаги «Иттифоқ» жамоа хўжалигидан К. Сафарова, Хатирчи районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигидан К. Долиева, Оқдарё районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалигидан З. Очилова, Иштихон районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигидан Н. Юсупова, Паст Дарғом районидаги Калинин номли жамоа хўжалигидан Б. Равшанова каби юзлаб теримчилар басмабасига ишлаб, бугунга қадар 10—12 тоннадан дурдона териб топширдилар.

Вилоят бўйича 10 та райониниг 6 таси, 34 та давлат хўжалигидан 23 таси, 108 та жамоа хўжалигидан 65 таси, 2.143 та бригаданинг 1.084 таси давлат буюртмасини адо этди. Йиғим-терим давом этмоқда. Қатор хўжаликларда кўсак териш ва чувиш агрегатларидан унумли фойдаланилаяпти. Уларнинг ёрдамида пайкаллар ҳосилдан тозаланаётир. Шу билан биргаликда шудгорлаш ҳам бошлаб юборилди.

Иштихон районидаги Фрунзе номли жамоа хўжалигига қарашли Янгибой Мардонов бошлиқ бригаданинг теримчиси Рафоат Саъдуллаева мавсумда 6 тонна пахта теришга сўз берганди. У ҳар куни этакдан 120—150 килограмм оқ олтин тўкиб, ваъдасига вафо қилди.

СУРАТДА: илғор чевар Рафоат Саъдуллаева.

Шу райондаги Ленин номли жамоа хўжалигининг Йўлдош Темиров бошлиқ бригадаси пахтакорлари 64 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 31,2 центнер ўрнига 36 центнердан ҳосил йиғиштириб олиб, йиллик режани ошириб бажардилар.

СУРАТДА: пешқадам бригада бошлиғи Йўлдош Темиров.

Ғ. АЛИЕВ олган суратлар.

МАВСУМ САБОҒИ

Самарқанд вилояти пахта далаларида йиғим-терим якунловчи босқичга кирди. Бир неча кундирки, пайкалларда зангори кемалар билан бир қаторда кўсак териш ва чувиш агрегатлари ҳам шитоб билан ишламоқда. Аксарият хўжаликларда белга этак тутган минг-минглаб чеварлар жўякларга тўкилган пахтани, шунингдек, ғўзапоядаги сўнгги толаларни териб, карталарни тозаламоқдалар.

Биз Паст Дарғом районидаги «Самарқанд» давлат хўжалигида шундай манзарани кузатдик. Мазкур жамоа ўн йилча муқаддам сувсиз, бийдай чўлда ташкил этилганди. Ҳозир барча жабҳаларда ана шу жуғрофий ўзига хосликнинг таъсири сезилиб турибди. Ҳамон ишчи кучи кам. Маданий-маиший бинолар барпо этилмаган. Шунга қарамасдан, чўлқуварлар бу йил 1.164 гектар майдонда мўл пахта етиштирдилар. Йиғим-терим уюшқоқлик билан олиб борилди. Натижада қатор звено ва бригадалар, агроучасткалар қисқа муддатда йиллик маррани эгалладилар. 45 гектар майдонда деҳқончилик қилган Ҳожи Маҳмудов бошлиқ бригада топшириқни хўжаликда биринчи бўлиб адо этди.

— Еримиз сизот сувидан холи, қуруқ эмасми, ҳосил барвақт ва бир текис етилди, — тажрибасини ўртоқлашади бригада саркори Ҳожи Маҳмудов. — 23 сентябрда теримга тушдик. Машиналар унумли ишлатилди. Бу ҳол олти иш кунида режани уддалаш имконини берди. Ҳосилдорликни 35 центнерга етказиб, йиғим-теримни якунламоқчимиз.

Олим Раббимқулов бошқараётган 5-агроучастканинг бошқа бригадаларида ҳам марра аллақачон эгалланган. Заршунослар хўжаликда байроқдорлик қилмоқдалар. Бу ерда ҳозиргача ҳосилдорлик 30 центнерга етди.

Хўжаликнинг Саркабой Ҳамидов бошлиқ 3-агроучасткаси далаларида бўлганимизда, хушхабарнинг устидан чиқдик. Меҳнат аҳли ўша куни йиллик режани ошириб бажарди.

— Пайкалларда ҳали ҳосил кўп, — С. Ҳамидов машиналар гуриллаб ишлаётган далага нигоҳ қадади.— Буниси — иккинчи терим. 310 гектар майдоннинг гектаридан яна 10 центнердан хом ашё йиғиштириб олишни чамалаяпмиз.

Пахтакорларнинг руҳи тетик, кайфияти баланд. Дастлабки марра эгаллангач, улар хотиржамликка берилмадилар, аксинча, ишга янада астойдилроқ киришдилар. Сувон Санақулов, Мусурмон Қодиров, Эштурди Исмоилов, Бурҳон Акбаров, Қозоқ Мирзаев ва Жўра Бобоқулов бошлиқ бригадаларнинг далаларида бунга яна бир карра иқрор бўлдик. Теримчилару суворийларнинг ғайрат-шижоати улар пайкаллардаги сўнгги мисқолни ҳам нест-нобуд қилмасликка аҳд қилганликларидан далолат бермоқда.

— Оилавий пудрат меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг энг қулай усули, — деди бригадир Жўра Бобоқулов. — 12 та оилавий звеномиз бор. Барчин Қаршиева, Кимё Бобоқулова бошлиқ звеноларда биринчи теримдаёқ гектар ҳисобига 30 центнердан ҳосил олинди. Улар энди кўрсаткични 45 центнерга етказишмоқчи. Айниқса, механизатор Тошпўлат Амиров хизматидан миннатдормиз. У чорак асрдан буён трактор ҳайдайди. Бу йил жами ҳосилни унинг ўзи саранжомлади.

Агрегат пайкал бошига етиб бурилгач, суворий билан қисқача суҳбатлашдик.

— Шу далаларнинг ҳаммасига чигитни ўзим экканман, — деди Тошпўлат Амиров. — Ёз бўйи ғўза қатор ораларига ишлов бердик. Энди ҳосилни ҳам ўзимиз йиғиштириб олаяпмиз. Меҳнатнинг меваси салмоқли бўлса қувончли-да.

— Кунига қанча пахта тераяпсиз?

— Иккинчи теримда уч ярим-тўрт тоннадан. Биринчисида кунлик унум 10—12 тоннагача етган.

— Уйган хирмонингиз неча тонна бўлди?

— 120 тоннадан ошди. Яна 30 тонна термоқчиман.

Шу ўринда Неъмат Сатторов, Ёрқин Саъдинов, Абдулла Тўраев, Хуррам Расулов, Шодиёр Холиқов каби механизаторларнинг номларини ҳам алоҳида қайд этиш лозим. Бу ишчан суворийларнинг ҳар қайсиси мавсумда 150—200 тонна оқ олтин саранжомлашга сўз беришган.

Механик - ҳайдовчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш аҳволи билан қизиқдик.

— Йиғим-терим бошланганидан буён шийпонда тунаб қолаяпмиз, — дейишди улар. — Шароитдан нолимаймиз. Ҳар куни икки маҳал иссиқ овқат тайёрланади. Ҳафтада кўчма дўкон келиб турибди.

— Бу масалага умуман районимизда жиддий эътибор берилмоқда, — суҳбатга қўшилди ҳамроҳимиз, район партия комитети мафкура бўлимининг мудири Зиёдулла Бобоев. — Матлубот жамиятининг кўчма дўконлари хўжаликларнинг меҳнаткашларига савдо хизмати кўрсатишмоқда. Теримчилар гугурт, туз, совун ва шакар — энг зарур кундалик эҳтиёж моллари билан мунтазам таъминланаяпти. Шифокорлар, маиший хизмат кўрсатиш ходимлари, маданият уйи санъаткорлари пахтакорларга камарбаста.

Ўша куни биз бригада шийпонида район марказий касалхонаси шифокори Меҳриддин Ёрқуловни учратдик. У дала шароитида саломатликни асраш мавзуида қизиқарли суҳбат ўтказаётган эди.

— Кузги-қишки юмушлар ҳам бошландими?

— Ғўзапоя қирқиш агрегатлари далага чиқарилаяпти, — деди директор Х. Раҳматов, —Кузги шудгорлашга ҳозирлик кўраяпмиз.

— Бу йилги йиғим-терим қисқа муддатда, муваффақиятли якунланаётганини айтдингиз. Мавсумда қанақа камчилик ва нуқсонлар юз берди, деб ҳисоблайсиз?

— Аввало, ғўзани баргсизлантириш сифатидан қаноатланмадик. Магний ва карбонид аралашмасидан тайёрланган дори яхши таъсир этмади. Унинг оз миқдори ишлатилганда барг ҳадеганда тўкилмади, меъёри оширилганда эса кўсаклар қовжиради. Натижада кўп вақт ва ортиқча харажат сарфланди. Мутахассис олимлар бу масалада пахтакорлардан қарздордирлар. Шунингдек, мавсум давомида эҳтиёт қисмлар ва ермой маҳсулотларининг тақчиллиги сезилди. Айниқса, аккумуляторлар, шина дискалари етишмади. Автол эса эҳтиёжни қондирмади. Усиз гильза, поршень, тирсакли вал каби муҳим қисмлар тезда ишдан чиқиши ҳаммага маълум.

Ҳақли эътироз. Мазкур муаммоларнинг мумкин қадар тезроқ ҳал этилиши кузги-қишки юмушларни муваффақиятли амалга оширишда муҳим аҳамият касб этади.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Бевосита алоқаларни ривожлантириб

Ўзбекистон ва Қозоғистон ҳукумат делегацияларининг Олмаотадаги учрашуви икки кун давом этди. Унинг қатнашчилари— қўшни жумҳуриятлар вазирликларининг ва идораларининг масъул ходимлари Ўзбекистон ССЖ билан Қозоғистон ССЖ ўртасида иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик юзасидан музокаралар олиб бориш ҳамда битим тайёрлаш учун тўпланган эдилар. Учрашув Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон ҳамкорлигининг илгари қабул қилинган дастури доирасида бўлди.

Учрашув чоғида жумҳуриятлар ўртасида 1991 йилда ўзаро маҳсулот етказиб бериш тўғрисидаги шартнома имзоланди. Шартнома бозор иқтисодиёти шароитида ўзаро фойдали муносабатларни чуқурлаштиришга бевосита алоқалар янада яхши ривожланиши учун қулай шароит яратишга кўмаклашади, ишлаб чиқарувчилар билан маҳсулот истеъмол қилувчилар ўртасида бевосита шартномалар тузиш учун асос бўлиб хизмат қилади.

Музокаралар чоғида иккала жумҳурият вакиллари шу йилнинг охирги уч ойлигида режага киритилган барча рўйхат бўйича ўзаро маҳсулот етказиб бериш топшириғини бажаришни таъминлаш хусусида келишиб олдилар. 1991 йилда ўзаро маҳсулот етказиб бериш ҳажмини шу йилги даражадан пасайтирмаслик мақсадга мувофиқ деб топилди.

Қозоғистондан Ўзбекистонга озиқ-овқат маҳсулотлари, бунга ғалла, шоли, гўшт ва гўшт маҳсулотлари киради, етказиб беришни кўпайтириш ҳақида аҳдлашувга эришилди. Ўзбекистон Қозоғистонга ўз навбатида халқ истеъмоли моллари, шу жумладан ип-газлама ва шойи, трикотаж буюмлари, гиламлар, маданий-маиший моллар, шунингдек сабзавот-мева, полиз маҳсулотлари, пахта толаси етказиб беришни кўпайтиради.

Учрашувда иккала жумҳуриятнинг вазирликлари ва идораларига, корхоналари ва ташкилотларига 1991 йилда ўзаро маҳсулот етказиб беришга доир бевосита хўжалик шартномаларини тузишни 1990 йилнинг 5 ноябригача тугаллашни, бунда маҳсулот етказиб бериш борасида бу йил вужудга келган даражага амал қилишни тавсия этди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИГА ЎТИШНИНГ ҚОИДАЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ III СЕССИЯСИГА ВАЗИРЛАР КЕНГАШИНИНГ ДОКЛАДИ

Докладчи — Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг раиси депутат Ш. Р. МИРСАИДОВ

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Ҳаммангизга маълум, шу йил 17 октябрда барча рўзномаларда «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг қоидалари» лойиҳаси эълон этилган эди. Шубҳасиз, барчангиз бу лойиҳа билан чуқур танишиб, ўз сайловчиларингиз билан маслаҳат қилиб, уларнинг фикрларини олиб келгансиз.

Ўтган икки ҳафта ичида Вазирлар Кенгашига депутатлардан, Олий Кенгашнинг қўмиталаридан, олимлардан, мутахассислардан, оммавий ва илмий-текшириш ташкилотларидан, ишчи ва деҳқонлардан жуда кўп қимматли таклифлар, танқидий мулоҳазалар ва саволлар тушди. Бу, албатта, табиий нарса, чунки гап жумҳуриятимиз ва халқимизнинг иқтисодий эркинлиги ва фаровонлиги устида кетаяпти.

Тушган таклифларни биз катта синчковлик билан ўрганиб, кўпчилигини қабул қилдик.

Сиз, ҳурматли депутатлар танишган лойиҳа Вазирлар Кенгашига тушган таклиф ва мулоҳазалар асосида қайтадан тўлдирилди ва матбуотда эълон қилинган лойиҳадан бир мунча фарқ қилади. Биринчидан, лойиҳага қўшимча қилиб «Нарх-наво сиёсати», «Аграр-саноатдаги иқтисодий муносабатлар», «Маҳаллий бошқариш», «Илмий-техника тараққиёти ва халқ хўжалиги таркибини такомиллаштириш» каби янги бўлимлар қўшилди. Иккинчидан — фан, маориф, маданиятга доир бўлимлар анча кучайтирилган.

Энди, «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг қоидалари» лойиҳасининг асосий мазмунига ўтишдан олдин бир муҳим муаммога алоҳида тўхтаб ўтмоқчиман.

Нима учун биз бозор иқтисодига ўтиш эмас, балки унга ўтиш учун пухта тайёргарлик кўришнинг асосий йўналишларини, унга олдин замин яратиб туриб босқичма-босқич ўтишни мўлжаллаяпмиз?

Чунки бизнинг тадқиқотларимиз шуни кўрсатдики, бу тадбирни амалга оширишда марказда ишланиб ва марказдан туриб буйруқбозлик йўли билан ҳар бир жумҳуриятнинг ўзига хос иқтисодий-ижтимоий хусусиятларини эътиборга олмасдан иш тутиш, меҳнаткаш халқ муҳофазасини ўйламай туриб уни бозор иқтисодининг нарх-наво гирдобига ташлаб қўйиш мумкин эмас.

Бозор иқтисодига ўтиш учун тайёргарчилик ҳар бир участка, цех, корхонадан, ҳар бир маҳалла, қишлоқ, ноҳия, вилоят Советидан бошланмоғи даркор.

Бу тадбирларни амалга оширишдаги энг катта қийинчилик шундан иборатки, биз бунга руҳий жиҳатдан тайёр эмасмиз.

Бунинг асосий сабаби ва катта хатомиз шундан иборатки, бизни 70 йилдан кўпроқ ҳокимлик қилиб келган тузумимиз халқни давлатга боқиманда қилиб тарбиялади.

Давлат мулки — халқ мулки деб, давлатимиз бой, бизни боқади, ўқитади, даволайди, уй-жой ва иш беради. Бу унинг вазифаси деган сароб хаёллар билан мана шу бугунгидек қашшоқ ҳаётга етиб келдик.

Биз бугун шуни рўйирост айтишимиз керакки, ҳеч қачон давлат мулки, ёки умумхалқ мулки — шахсий мулк бўлолмайди ва қанча ташвиқот қилинса ҳам уни ҳеч ким ўз мулкидек асраб кўпайтиришга ҳаракат қилмайди. Бунга тарих сабоқлари далолатдир.

НЭП даврини ҳисобга олмаганда биз 30-йиллардан бошлаб деҳқонларни қулоқ қилиб еридан ажратишдан бошлаган бўлсак, бу жараённи 60-йилларга келиб артелларнинг мулкини тугатиш билан тамомладик.

Биз одамларни иқтисодий рағбатлантириш ўрнига халқни мажбурий қўрқитиш йўли билан иш олиб бордик.

Мана шу асосий камчиликни йўқотиш, давлат мулкида ўзининг шахсий улушига эга бўлиш ва унга яраша фойда олиш бозор иқтисодиётига ўтишни тақозо қилади.

Мулк масаласини ечмай туриб бозор муносабатларига ўтиш мумкин эмаслиги Олий Кенгаш қўмиталарида бўлиб ўтган муҳокамаларда алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг бошланғич даврлари халқимиз учун оғир синов даврлари бўлади ва бир қанча қийинчиликлар туғдиради. Начораки, агар биз келажакдаги ҳаётимиз фаровон бўлишини истасак, дастлабки қийинчиликларга сабру тоқат билан қараб, белбоғни торроқ тортиб, комилу ишонч билан ақл-заковатга таяниб иш бошлашимиз керак.

Агарда биз нураб тушаётган уйимизни пойдеворидан қайта қурмоқчи эканмиз, унинг вақтинча бузилгандаги қийинчиликларига чидашга мажбурмиз.

Муаммонинг яна бир томони шундаки, агарда биз бозор муносабатларига ўтмасак ёки кечиктирсак, бошқа жумҳуриятлар ва минтақалар ўтиши муносабати билан бизнинг иқтисодий алоқаларимизда номутаносиблик янада кучаяди ва қолоқлигимиз ожизлик ва ҳалокатга олиб келади.

Депутат ўртоқлар!

Жумҳурият ҳукумати бозор иқтисодиётига ўтишни халқ хўжалиги комплекси самарадорлигини оширишнинг зарур воситаси сифатида кўриб чиқар экан, бозорга ўтиш стратегияси ва тактикасининг ўз йўлини танлаб олиши керак деб билади. Бунда ўтиш давридаги биринчи асосий масала халқ турмушининг бугунги даражаси ва сифатини мумкин қадар тўла сақлаб қолиш ҳамда Ўзбекистон аҳолисининг ижтимоий жиҳатдан нозик табақаларининг жумҳурият ҳукумати кафолат берган давлат ҳимоясини сақлаб қолишдир.

Ўтиш давридаги иккинчи асосий масала — бу ҳукумат томонидан Ўзбекистоннинг иқтисодий эркинлигини ҳимоя қилиш ва келажакда уни иқтисодий ва сўнгра сиёсий мустақил жумҳурият даражасига олиб чиқиш.

Ўтиш даврининг 1,5—2 йилига чидаб, белни маҳкам боғлаб, қийинчиликларига бардош бера олсак, бозор муносабатлари асосида жумҳуриятимиз албатта ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий эркинликка эришади. Келажакда эса мустақил давлат бўлади. Қолаверса, бозорга ўтишимизнинг асосий сабаби ҳам шунда. Сиз, ҳурматли халқ депутатлари, шу олий мақсад тўғри танланган десангиз, қолганини муҳокама қилиб, лойиҳа бўлимларига тегишли ўзгартишлар киритиб қабул қилишингизга ишончим комил.

Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтишдан олий мақсади дастлабки босқичда жумҳуриятдаги ижтимоий-иқтисодий, миллий-руҳий, нуфус ва экология вазиятини барқарор қилиб, уни тангликдан олиб чиқиш, кейинги босқичларда эса ишлаб чиқаришнинг ва энг муҳим тармоқларнинг фан-техника ва технология тараққиётини жаҳон даражасига кўтаришдир.

Бозорга босқичма-босқич ўтиш учун қуйидаги тўққизта асосий вазифани ҳал қилишимиз лозим:

Биринчидан. Аҳолини ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг давлат системасини барпо этиш. Меҳнат ресурсларини иш билан таъминлаш (янги иш жойларини барпо этиш, ишнинг сменалилигини ошириш, мутахассисларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ва бошқалар), камбағал оилаларга, ночорларга ижтимоий мадад бериш, агар пулнинг қадрсизланиши давом этса, унда аҳоли даромадларининг пасайишига қараб ўрнини қоплашнинг кафолатларини яратиш.

Иккинчидан. Жумҳурият фуқароларини жипслаштириш, миллий ўзлигини англаш ва руҳий маънавиятини тиклаш. Бу вазифани муваффақиятли ҳал қилиш ҳақиқий бозорни шакллантиришнинг, асрлар давомида бозор муносабатлари шароитида яшаб ва яшнаб келган ўзбек халқининг тарихан ўзини оқлаган асосларини замонани ҳисобга олган ҳолда қайтадан тиклаш.

Учинчидан. Ўзбекистоннинг бошқа жумҳуриятлар ва марказ билан ўзаро иқтисодий муносабатларини қайта қуриш. Бу эса аввалабор жумҳуриятимизнинг иқтисодий ва сиёсий эркинлигини ҳимоя қилишни, ерларимиздан, хом ашё ва бошқа ресурслардан, ишлаб чиқариш кучларидан мустақил ва самарали фойдаланишни таъминлашни, янги иттифоқ шартномаси негизида адолатли муносабатлар ўрнатишни кўзда тутади.

Тўртинчидан. Буйруқбозлик ва фармойишлар услубидан воз кечиш, ишлаб чиқаришга раҳбарликнинг иқтисодий усулларини шакллантириш зарур.

Бешинчидан. Маҳаллий жумҳурият мақомининг қоидаларига мувофиқ жумҳурият давлат ҳокимият ва бошқарувчи идоралари билан Қорақалпоғистон, вилоятлар, шаҳарлар ва районлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни қайта қуриш.

Олтинчидан. Бозорни бошқариш иқтисодий системасини ташкил қилиш, яъни молия-кредит ва инвестиция (қурилиш) сиёсатини, нарх белгилашни, истеъмол бозорини ташкил этишни, халқ хўжалигини моддий таъминлаш ва ишлаб чиқариш воситалари бозорини ташкил этишни талаб қилади.

Еттинчидан. Мулк муносабатларини қайта қуриш. Бунда ер, ерости бойликлари, бошқа табиат ресурсларини, қадимий обидаларни, корхоналар ва ташкилотларни чинакамига жумҳурият мулки қилиб мустаҳкамлаб қўйишимиз керак. Шу билан бирга аҳолига хизмат кўрсатиш, маҳаллий саноат, умумий овқатланиш соҳасидаги майда ва кичик корхоналарни давлат ихтиёридан олиш, акционерлик жамиятларини, ширкатларни, ижара корхоналарини ривожлантириш лозим.

Саккизинчидан. Хорижий мамлакатлар билан бевосита муносабатлар ўрнатиш ва ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш. Бу жаҳон бозорига эркин чиқиш, қўшма корхоналар барпо этиш ва эркин иқтисодий зоналарни ташкил қилиш демакдир.

Тўққизинчидан. Бозор иқтисодиётига ўтишни ташкилий-ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаш. Бу эса янги иттифоқ шартномаси тузишни, Ўзбекистон Конституциясини, янги қонунларини ишлаб чиқишни ва улар амалга оширилишини назорат қилишнинг кучли системасини яратишни назарда тутади.

Ҳурматли депутатлар! Ҳозир айтиб ўтилган тўққизта масалани амалга ошириш жуда мушкул иш. Лекин бозор иқтисодиётига ўтишнинг зарур бўлган чораларидир. Шунинг учун бозор муносабатларига ўтиш даврининг аниқ босқичларини тўғри белгилашимиз жуда катта аҳамиятга эга. Бу масалада лапашанг, «латтачайнар» бўлиб ҳаддан ташқари сусткашликка йўл қўймаслигимиз керак! Лекин бу дегани баъзи бир жумҳуриятларда, қолаверса ўзимизда ҳам учрайдиган шошма-шошарликка йўл қўймаслик зарур.

Энг муҳими шундаки, жумҳуриятимиз ўз имкониятларн ва шароитларини ҳисобга олиб, бозор муносабатларига ўтади. Бундан ташқари бозорга ўтиш даврида бир босқичнинг масалалари тўла-тўкис амалга ошгандан кейин навбатдаги босқич масалаларига ўтилади.

Бу оддий бўлган нарсага тўхталишим сабаблидир. Айрим ўртоқлар газеталарда эълон қилинган қоидаларни ўқиб шу ҳам бозорга ўтиш бўлдими? Бозорга ўтиш аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишдан эмас, корхоналарни, ерларни хусусий мулкчиликка беришдан бошланиши керак дейдилар.

Ахир ўйлаб кўринг, жумҳурият 9 миллион аҳолисининг оладиган маоши 75 сўмдан кам, ногиронлар, қариялар, ёш болалар, қисқа қилиб айтганда, объектив сабабларга кўра ўзини-ўзи боқолмайдиган, жон бошига 50 сўмдан кам даромад олаётганлар сони 5 миллиондан кўп. Хўш, бозор шароитида буларнинг аҳволини ким ўйлайди? Қолаверса, корхоналарни, колхоз ва совхозларни хусусий мулк қилиб сотиб олмоқчи бўлганлар ким ўзи?

Гапнинг қисқаси, бозор муносабатларига ўтишнинг қандай тарзда бўлиши ва муддатлари Ўзбекистоннинг иқтисодий ва сиёсий эркинлигидан, маҳаллий хусусиятлари ва ҳақиқий имкониятларидан келиб чиқиш керак.

Босқичларни белгилаш чоғида халқ хўжалигини чуқур структуравий қайта қуриш даврини, меҳнаткашларнинг юқори унум билан меҳнат қилиши омилларини шакллантириш, ижтимоий онгдаги ўзгаришларни ўз ичига оладиган узоқ давом этувчи жараён эканлигини ҳам ҳисобга олишимиз керак.

Шу билан бирга иқтисодиётдаги вазиятнинг мураккаблигига мувофиқ фавқулодда чоралар кўриш босқичи белгиланмоқда. Бу босқич аҳолининг кам даромадли қисмини ижтимоий ҳимоя қилиш системасини барпо этишга қаратилган. Бундай дастур ҳам бугунги кунда ишлаб чиқилди.

Жумҳурият минтақаларининг демографик ва ижтимоий-иқтисодий шароитларини ҳисобга олиб, давлат ижтимоий муҳофаза дастури қуйидагилардан иборат:

Биринчидан. Кам маош оладиган ва аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ожиз ва заифроқ қатламлари учун имтиёзлар, афзалликлар, нафақалар;

Иккинчидан. Пенсия таъминоти, ўқувчиларга стипендиялар тўлаш ҳамда кам таъминланган ва кўп болали оилаларга нафақалар тўлашда давлат берадиган ижтимоий кафолатлар;

Учинчидан. Меҳнат ва яшаш шароитига боғлиқ бўлган имтиёзлар;

Тўртинчидан. Аҳолининг номинал, яъни амалдаги даромадларини сақлаб қолиш мақсадида уларни қайд этиб (индекслаб) қўйиш;

Бешинчидан. Ишдан вақтинчалик маҳрум бўлиб қолган аҳолига янги касбни ўрганиш имкониятини яратиш, шунингдек, ишсизлик учун давлат нафақалари бериш.

Олтинчидан. Жумҳуриятдаги барча аҳоли учун меҳнат қилиш, дам олиш, уй-жойга эга бўлиш, бепул таълим олиш ва тиббий хизматдан баҳраманд бўлиш ҳуқуқларига кафолат бериш.

Давлатнинг бевосита ижтимоий ёрдамига муҳтож бўлган аҳолининг тўртта асосий гуруҳи белгиланган:

— Буларнинг аксарият кўпчилиги — бутун аҳолининг қарийб 40 фоизини ташкил этадиган ва 16 ёшгача бўлган болалардир;

— Сон ва аҳамияти жиҳатидан иккинчи ўринда турадиган гуруҳга ишламайдиган пенсионерлар ва ногиронлар (2 миллион кишидан кўпроқ), шунингдек катта ёшдаги қаровга муҳтож қарийб 100 минг киши киради;

— Учинчи гуруҳ бу ҳаётининг асосий мақсади соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш бўлган 430 минг кўп болали оналардир;

— Тўртинчи гуруҳга кундузи ўқиётган олий ўқув, техникум ва ҳунар-билим юртларининг қарийб 500 минг ўқувчиси киради.

Аҳолининг ана шу тўрт гуруҳига нисбатан юритиладиган сиёсат бозор иқтисодиёти шароитида давлатнинг ижтимоий муҳофаза дастурининг асосий йўналишларини белгилаб беради.

Бундан ташқари ижтимоий ҳимоя дастурида минимал истеъмол бюджетини ишлаб чиқиш кўзда тутилган. Бу дегани тирикчилик учун зарур бўлган маблағларнинг энг кам чегараси бўлиб, озиқ-овқат, кийим-кечак, уй-жой, тиббий хизмат, таълим ва маънавий соҳадаги биринчи навбатдаги эҳтиёжларни қондиришга кафолат бўлади.

Мазкур дастурни амалга ошириш учун маҳаллий даражада махсус идоралар тузилади.

Бу соҳада амалий тадбирлар ҳозирданоқ кўрилмоқда. Лекин бу ишнинг бошланиши, холос. Бозор муносабатлари жорий этилишида қабул қилинаётган дастурлар, уларда илгари сурилаётган ғоялар қоғозда қолиб кетмаслиги керак. Бу ерга келган ҳар бир депутат кўп сонли жамоанинг ишончли вакили. Шундай экан, амалий ишларга ҳаммамиз бош қўшганимиздагина маълум бир натижага эришишимиз мумкин.

Энди иш билан таъмин этиш хусусида тўхталиб ўтсам. Ўзбекистонда аҳоли ва меҳнат ресурслари ўсишининг юқори суръатлари келгуси йилларда ҳам сақланиб қолади, шунинг учун ҳам иш билан банд бўлмаганларни ва меҳнат қилишга қодир кишиларни иш жойлари билан таъминлаш учун тадбирлар ҳозирги вақтдан амалга оширилади.

Иш билан бандлик сиёсатини шакллантиришда ва меҳнат ресурсларини жалб этиш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқишда жумҳуриятнинг тармоқ ва ҳудудий, ижтимоий ва демографик хусусиятлари биргаликда қўшиб олиб борилади.

Аҳолининг нотекис жойлашганлиги, меҳнат ресурслари ва иш ўринларининг тармоқ ва ҳудуд бўйича нотекислиги ва яна бир қанча муаммолар бугун ўз ечимини кутяпти. Бундай муаммолар эса иш билан таъминлашни кескинлаштиради. Шу муносабат билан иш билан таъминлаш бўйича жумҳурият дастури ишлаб чиқилди. Мазкур дастурда иш жойларини, кордонликни, якка тартибдаги меҳнат фаолиятини, фермер ва деҳқон хўжаликларини, кооперативларни, чоғроқ ишлаб чиқаришларни, миллий ҳунармандчиликни ва анъанавий касб-корни жадал ривожлантириш, маҳаллий миллатга мансуб ёшлардан янги кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системасини такомиллаштириш, аҳоли қалин жойлашган ерлардан ишчи кучлари тақчил бўлиб турган ноҳияларга оилаларни ёки айрим фуқароларнинг ўз хоҳиши билан кўчиши турли имтиёзлар ва енгилликлар бериш йўли билан меҳнат ресурсларини қайта тақсимлашни фаоллаштириш юзасидан бир-бири билан боғланган тадбирлар комплекси кўзда тутилган.

Биз ҳар соҳада ўзимизнинг маҳаллий кадрларимизга эга бўлишимиз керак. Кўп йиллар давомида ўзимиздан мутахассислар тайёрлаш ўрнига четдан кадрлар келтириш сиёсати олиб борилди. Энди бунга чек қўйилади. Шундай экан, биз эртанги кунимизни ўйлашимиз, ёшларнинг касб эгаллашига алоҳида эътибор беришимиз зарур. Шу мақсадда мамлакат ва жаҳондаги энг яхши ўқув марказларига маҳаллий ёшларни тажриба орттиришга юбориш кенгайтирилади.

Аҳолини иш билан таъминлашнинг самарали шаклларини ва идораларни жорий этишни жадаллаштириш, унумли меҳнат учун рағбатлантиришни юқори даражага кўтариш назарда тутилмоқда. Мазкур дастурни амалга оширишда ишсизларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш тадбирлари ниҳоятда муҳим ўрин эгаллайди.

Энди, уй-жой ислоҳоти тўғрисида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Уй-жой фондининг асосий қисми қишлоқ жойлардадир (70 фоизга яқин), жами уй-жойнинг учдан икки қисми фуқароларнинг шахсий мулкидир, қолгани эса давлатнинг ва уй-жой қуриш кооперативларининг фонди. Бу ҳол Ўзбекистонда уй-жой ислоҳоти ўтказишнинг айрим хусусиятларини белгилаб беради. Имкониятларга қараб бундан кейин ҳам уй қуриш ва томорқа учун ерлар ажратиш кўзда тутилган.

Бозор иқтисодиётига ўтиш меҳнатга ҳақ тўлаш системасини тубдан қайта қуриш заруратини тақозо этади. Янги шароитларда меҳнатга ҳақ тўлаш аҳоли ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этилганлиги бутун системасининг бош омили бўлади ва меҳнат натижаларидан манфаатдорлик ортишини рағбатлантиради.

Бозорга ўтиш шароитида иқтисодиётнинг бозорга алоқаси бўлмаган сектори, яъни соғлиқни сақлаш, маданият, маориф, санъат, фундаментал фанлар, табиатни муҳофаза қилишни давлат томонидан тартибга солиб туриш лозим. Шу муносабат билан жумҳуриятда ижтимоий соҳа тармоқлари суст ривожланганини ҳисобга олиб, бу соҳани барча манбалар эвазига, яъни давлат бюджети, корхоналар ва ташкилотлар, ижтимоий ва хайрия жамғармалари, шунингдек айрим корхона ва ташкилотлар ишини тижорат асосига ўтказиб, маблағ билан таъминланади.

Жумҳурият ҳукумати табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини маблағ билан таъминлаш, аниқ мақсадни мўлжаллаган экология дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун маблағлар ажратишни ўз зиммасига олади, у атроф-муҳитни булғаётган корхоналарга нисбатан қаттиққўллик билан сиёсат юритади, табиатни муҳофаза этиш тадбирларини кўраётган корхоналар ва ташкилотлар ҳар жиҳатдан рағбатлантирилади.

Бозор муносабатларига ўтиш даврида истеъмол бозорини тартибга солиш муҳим масалалардан ҳисобланади. Истеъмол буюмлари ва озиқ-овқат бозор фондларининг ярми мамлакатнинг бошқа минтақаларидан ва импорт йўли билан таъминланмоқда. Ўзбекистонга олиб келинаётган ва ташиб кетилаётган ресурсларни ҳисобга олганда, буларнинг камомади 35 фоизни ташкил этади.

Ҳисоб-китобларга қараганда, жумҳурият аҳолисининг қондирилмаётган талаби 8—9 миллиард сўмни ташкил этади ва у ҳар йили 600—800 миллион сўмга ўсмоқда. 1990 йилнинг охиригача бу миқдор бир миллиард сўмга ортиши мумкин.

Ўтиш даврининг қисқа муддатларида товарлар ишлаб чиқариш ва маиший хизматларни анъанавий усуллар билан анча кўпайтиришнинг иложи йўқ. Шу боисдан ҳам биринчи босқичда таклиф этилаётган товарларни барқарор этиш ва бозор инфраструктурасини (омилларини) яратишга қаратилган шошилинч тадбирлар кўрилади.

1990 йилнинг охиригача халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқараётган корхоналарни иқтисодий жиҳатдан рағбатлантириш учун бир қанча тадбирларни жорий этиш кўзда тутилмоқда. Масалан, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараётган ва хизматлар кўрсатаётган мазкур соҳага ихтисослашмаган корхоналарни 1991—1992 йилларда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш эвазига олинган фойдадан солиқ тўлашдан озод қилиш; халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқараётган ва аҳолига хизмат кўрсатаётган корхоналарнинг иш ҳақи фондига солиқ солишдан озод этиш, уларга имтиёзли қарз беришни белгилаб қўйиш ва ҳоказолар.

Яқин келажакда товар биржаларини бунёд этиш учун ҳозирдан тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Жумҳуриятлараро алоқаларни амалга ошириш учун мева-сабзавот, тўқимачилик ва пахтачилик биржаларини ташкил этиш, шунингдек вилоятлараро алоқаларни ошириш учун универсал биржаларни ташкил этиш талаб қилинади. Шу мақсадда биржалар тўғрисидаги низомни ишлаб чиқишга киришилади. Уларнинг ишлаш шартлари белгиланади, кадрлар тайёрланади.

Бозорда эркин нарх белгилашни босқичма-босқич жорий этиш йўли билан моллар ва хизматларнинг истеъмол бозорини мувозанатлаштириш назарда тутилмоқда. Шу мақсадда бир-бири билан чамбарчас боғланган тадбирлар комплексини амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Доимий ишлаб турадиган ярмаркалар ва товар биржалари тарзида воситачи савдо ташкилотларининг тузилиши жумҳуриятимиз учун катта аҳамиятга эга. Барча саноат корхоналари мазкур ташкилотларнинг таъсис этувчилари бўлишлари керак. Мол биржалари жумҳуриятдаги, шунингдек бошқа иттифоқдош жумҳуриятлардаги саноат корхоналари ва савдо ташкилотлари билан алоқа ўрнатадилар. Шу усуллар билан истеъмол бозорини нормаллаштириш, уни моллар билан тўлдириш аста-секин йўлга қўйилишига ишончимиз комил.

Ҳурматли халқ депутатлари! Сизлар ер тўғрисида қонун қабул қилгансиз. Бу қонун ердан оқилона фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини тиклаш, хўжалик юритиш шаклларини тараққий эттириш, табиий муҳитни сақлаш учун шароит яратишни мақсад қилиб қўйган.

Ерга мулкчилик тўғрисидаги масалани ҳал қилишга ёндашувлар нафақат жумҳуриятдаги ижтимоий-иқтисодий шароитлар ва тарихий-миллий анъаналар билан, балки суғориладиган ерда деҳқончилик қилишнинг хусусиятлари, хўжалик юритишнинг ҳали имкониятлари тугамаган илғор жамоа шакллари билан ҳам белгиланади. Шунга мувофиқ ер Ўзбекистоннинг давлат мулки бўлиб қолиши керак ҳамда у жамоат ва давлат хўжаликлари, совхозлар, бошқа давлат, кооператив ва жамоат ташкилотларига ҳамда фуқароларга қишлоқ ва ўрмон хўжалигини юритиш, шахсий ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш учун доимий ёки вақтинча эгалик қилишга ва фойдаланишга берилади. Бунда қишлоқда товар ишлаб чиқарувчилар учун экин-тикинга, дов-дарахтга, чорвага, етиштирилган маҳсулот ва уни сотишдан олинган даромадга кафолат берилади.

Ўзингизга маълум, қишлоқ хўжалиги хом ашё ишлаб чиқаришга жуда чуқур ихтисослашгани учун энг оғир танг аҳволга тушганлар — бу жумҳуриятнинг 12 миллион қишлоқ аҳолиси бўлади. Бундан ташқари, қишлоқ аҳолисининг сони йилига 500 мингга кўпайиб боради. Уларнинг тирикчилиги ер билан боғлиқ. Шундай экан, агар ерларнинг янги шаҳарлар, завод-фабрикалар қурилишига ажратилишини ҳисобга олсак, йилдан-йилга қишлоқларда тирикчилик учун ишлатиладиган ерлар аҳоли сонини ҳисобга олганда борган сари камайиб боради.

Шунинг учун 1995 йилга қадар камида 150 минг гектар янги ерларни ўзлаштиришимиз лозим. Бу дегани камида бир миллион қишлоқ аҳолисини иш билан таъминлашга имкон беради.

Янги ерлар ўзлаштириш аввалламбор сувга боғлиқ. «Сув — бу ҳаёт» деб бежиз айтилмаган. Шуни ҳисобга олиб, сув Ўзбекистоннинг давлат мулки бўлиб қолади.

Сув ресурсларидан тежамкорлик ва оқилона фойдаланиш ҳисобига, бунинг учун эса янги замонавий технологиялар ишлатиб, ерларни қайтадан реконструкция қилиш ва қўшимча янги ерларни ўзлаштиришга давлат марказлаштирилган капитал маблағлар ажратиш билан ўз кафолатини беради.

Шу билан бирга агросаноат комплекси хўжаликлари ва корхоналарнинг зарарга ботмасдан ишлаши масалалари биринчи даражали аҳамият касб этади. Шу йил зарарга ботган 168 корхонанинг 44 таси ижарага берилади, 12 таси тугатилади. Қолганларини мавжуд имкониятлар ҳисобидан фойда олиб ишлайдиган хўжаликлар қаторига чиқариш керак.

Жумҳуриятда шахсий ёрдамчи хўжаликларни янада ривожлантириш бўйича аниқ чора-тадбирлар қабул қилинди. Шу мақсад учун жамоат секторидан 165 минг гектар суғориладиган ер ажратилди, бу томорқа ерларининг умумий майдонини 400 минг гектарга етказишга имкон беради, аҳолига бузоқ ва парранда, давлат ресурсларидан омихта ем сотиш кенгайди. Шахсий ёрдамчи хўжаликларни кенгайтириш яна давом эттирилади.

Қишлоқ хўжалигининг вужудга келган структураси, Ўзбекистон давлат ва жамоа хўжаликларининг асосан пахта ишлаб чиқаришга ихтисослашуви шароитида жумҳурият ўзини-ўзи ишлаб чиқариш ҳисобидан озиқ-овқат билан, айниқса нон, қанд, гўшт, сут маҳсулотлари билан тўла таъминлаш имкониятига эга эмас.

Шу шароитларда жумҳурият агросаноат комплексига, савдо вазирлигига, Ўзбекбирлашувга, шунингдек янги ташкил топган «Узглавлегснабсбит» ҳамда ташқи савдо ва чет эллар билан алоқалар комитетига кирувчи ташкилотлар озиқ-овқат маҳсулотларини етказиб бериш ва сотиш масалаларида ўзаро манфаатли шерикларни топиш бўйича ишларни кенг авж олдиришлари керак.

Депутат ўртоқлар!

Бозор шароити иқтисодиётнинг тегишли ёрдамчи соҳаларини барпо этишни, амалдаги ташкилий тузилмаларни қайта қуришни тақозо этади.

Бозорни бошқарадиган ташкилотларни — товар ва фонд биржаларини, ишга жойлаштириш хизмати ва савдо уйларини барпо этишга алоҳида аҳамият берилади, чунки айни шу идоралар бозорни бошқаришнинг иқтисодий усулларини амалга оширадилар. Жумҳуриятнинг асосий тармоқлари ва халқ хўжалиги комплексини бошқаришнинг ташкилий структурасини қайта тузиш юзасидан янги дастур қабул қилишни тақозо этади.

Бозор муносабатларига ўтиш бошқарувнинг жумҳурият ва территориал органларининг ҳуқуқ ва вазифаларини жиддий ўзгартиради.

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида Ўзбекистоннинг территориал минтақаларга доир сиёсати қуйидаги принципларга асосланиши керак:

— жумҳурият барча регионлари (минтақалари) аҳолисининг ижтимоий ҳимояланиши ва фаровонлиги ўсишини таъминлаш, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш даражасидаги территориал фарқларни тугатиш;

— халқ хўжалигининг, вилоятлар, Қорақалпоғистон МССЖ ва шаҳарларнинг ўзини ўзи бошқаришини кенгайтириш.

Территориал ривожланишни бошқариш марказлаштирилган бошқарув ва маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг бирга қўшилишига асосланиш зарур. Гап шундаки, ўтиш даврининг ўзига хослиги бир қатор функцияларнинг аста-секин маҳаллий Советларга берилиши билан бирга жумҳурият давлат ҳокимиятининг сақланиб қолишини тақозо этади. Маҳаллий Советлар тегишли минтақанинг комплекс ривожланишини, маҳаллий бюджетларнинг мустақил шаклланиши ва ундан фойдаланишни, маҳаллий хўжалик ривожланишини, минтақалар бозорининг шаклланиши ва бошқариб борилишини, мақсадли дастурларни ишлаб чиқиш ва рўёбга чиқаришни таъминлайдилар.

Маҳаллий ўзини ўзи бошқаришнинг бошланғич даражасида халқнинг ижодий ишлаб чиқариш фаоллигини уйғотишда, майда корчалонлик, касбкорлик, ҳунармандчиликни ривожлантиришда, аҳолининг кам таъминланган табақаларини ижтимоий ҳимоя қилиш системасини ташкил этишда, ер участкалари ажратиш ва бошқаларда тегишли қишлоқ ва посёлка Советларининг ролини жиддий ошириш назарда тутилмоқда.

Қорақалпоғистон ва вилоятларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишини тезлатиш мақсадида давлат бюджети ажратмаларидан ҳосил бўладиган регионал ривожланиш фондини ташкил этиш мўлжалланган. Бу фонднинг маблағларидан жумҳуриятнинг иқтисодий жиҳатдан кам ривожланган регионларида соҳибкорликни рағбатлантириш ва уларнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши муаммоларини ҳал этишда фойдаланиш мумкин.

Депутат ўртоқлар! Лойиҳада халқаро меҳнат тақсимотида чет давлатлар билан бевосита ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш кўзда тутилган.

Жумҳурият экспортининг асосан хом ашё йўналишида эканлигини ҳисобга олиб, иқтисодиётни Ўзбекистон аҳолисининг фаровонлигини келгусида жаҳондаги ўртача турмуш даражасига етказиш учун зарур чора-тадбирларни белгилаш лозим. Бунда чет элдан олинадиган тушумларни енгил, озиқ-овқат, маҳаллий саноат, машинасозлик, химия, рангли металлургия ва саноат моллари экспорти базаси учун замин яратишга сарфлаш керак.

Туризмни ривожлантириш, эркин омилкорлик зоналарини барпо этиш, четга хом ашё сотишдан тайёр маҳсулот сотишга ўтиш бугунги бирламчи вазифаларимиздандир.

Ташқи иқтисодий фаолиятда жумҳуриятнинг стратегик мақсадларини валютани режалаштиришнинг ҳозирги воситаларини ўзгартирмай амалга ошириб бўлмайди.

Жумҳурият учун валюта тушумларининг алоҳида аҳамиятини назарда тутиб, бу ерда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турларини ҳисобга олиш, уларни чет элга чиқариш мақсадга қанчалик мувофиқлигини аниқлаш, бу молларни ички ва ташқи бозорларда сотиш масалалари таҳлил қилиб борилиши керак. Ҳозирги вақтда халқаро шартномаларга мувофиқ чет элга юборилаётган маҳсулотлар жумҳурият ҳукумати розилиги олинганидан кейингина ортиб жўнатилади.

Ўтиш даврининг энг муҳим вазифаси — давлат бюджети камомадига барҳам беришдир. Шу мақсадда жумҳурият ва маҳаллий бюджетлар даромадлари ва харажатларининг барча моддалари тафтиш қилинади ва қайтадан кўриб чиқилади. Сессиянинг кун тартибида бу масала ҳам бор. Шунинг учун бу ҳақда тўхталмасликка рухсат этгайсизлар.

Ўртоқлар!

Ҳаммани безовта қилаётган масала — бу нарх-наво сиёсати. Эркин чакана нархларни қўллаш умуман нарх-наво системасини ислоҳ қилишнинг умумий концепцияси билан биргаликда кўриб чиқилади. Бозор муносабатларига аста-секин ўтиш жараёнида халқ истеъмоли молларининг қатъий давлат нархлари билан бир қаторда жумҳурият ҳукумати тартибга солиб турадиган нархлар ва эркин нархлар ҳам амал қилаверади. Бозорни товарлар билан таъминлаш ошиб боргани сайин чакана товар оборотида эркин нархларнинг улуши кўпая боради. Қатъий давлат чакана нархларини энг кўп истеъмол қилинадиган, тирикчилик учун зарур ва аҳолининг кам ҳақ оладиган тоифаси турмуш даражасини белгилайдиган асосий озиқ-овқат маҳсулотлари ва ашёвий моллар учун белгилаб қўйилади.

Бошқариладиган нархлар эса корхоналарнинг ўзлари томонидан прейскурант нархлар ёки нормативлар асосида, нарх белгилаш қоидалари асосида шакллантирилади. Маҳсулотнинг сифатига ва аҳолининг талабига қараб бундай нархларга устама белгиланади.

Аҳоли кўплаб талаб қилаётган товарларни бошқариладиган нархларда сотиш таклиф қилинади. Янги модали товарлар, кийим-кечак, пойабзал, шойи, жун газламалар, тўр, тўқима газлама, бош кийим, чарм-галантерия моллари, радио товарлар, мебель, электрон-ҳисоблаш машиналари ва бошқалар мана шундай моллар жумласига киради.

Бошқариладиган нархлар билан сотиладиган товарларнинг айрим номенклатурасини Ўзбекистон давлат нарх комитети ва маҳаллий нарх белгилаш идоралари тўлдиришлари мумкин. Аҳоли кўплаб талаб қилаётган янги ва модали маҳсулотларни шу жумлага қўшиш назарда тутилади.

Давлат буюртмаларига кирмайдиган маҳсулотнинг нархларини давлат йўли билан назорат қилиш ва тартибга солиш молларнинг чекланган рўйхатига биноан амалга оширилади, бу рўйхатни жумҳурият ҳукумати ёки маҳаллий идоралар белгилайди. Шунингдек монополиячи корхоналарнинг маҳсулотларига нисбатан ҳам шундай қилинади.

Нарх-навони тартибга солиш устидан давлат назоратининг асосий усули шундан иборатки, тартибга солиниши лозим бўлган маҳсулот ва хизматларнинг эгалари нархларни оширишни истаган тақдирда зарур асосларни жумҳурият ёки маҳаллий идораларга тақдим этишга мажбурдирлар. Бу идоралар малакали экспертларнинг тавсияларига асосланиб ўз қарорларини маълум қилишади: яъни нарх ошириш таклифига қўшилишлари, қўшилмасликлари ёки қисман қўшилишларини билдиришлари лозим.

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИГА ЎТИШНИНГ ҚОИДАЛАРИ

(Боши иккинчи бетда).

Бозор муносабатлари нархларн кенг жорий этила борган сайин нарх-навони тартибга солиш асосан молиявий ва пул-кредит сиёсати воситалари билан, шунингдек молларни бозорга кўплаб «чиқариб ташлаш» усули билан амалга оширилади.

Ҳурматли депутатлар! Умуман олганда бозор иқтисодиётини ташкил этиш иқтисоднинг таркибини ўзгартириш демакдир.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарали структурасини вужудга келтириш қисқа, ўрта ва узоқ муддатли тадбирларни амалга оширишни назарда тутади. Фаол структура — инвестиция сиёсатини ўтказиш уни қайта қуришнинг комплекс дастурини талаб қилади. Бундай дастур ҳозир ишлаб чиқилмоқда. Бу масалада фан-техника сиёсати жуда катта ўрин эгаллайди. Фан-техника сиёсатининг асосий мазмуни жумҳуриятда қуйидаги стратегик мўлжалларга қаратилади: Ўзбекистон учун афзал бўлган фан-техника тараққиёти йўналишларини ривожлантириш; тегишли фундаментал ва амалий тадқиқотларни илдамроқ ривожлантириш; илмий, инженер ва бошқарув кадрларини узлуксиз тайёрлаш; фондларни тежайдиган фан-техника тараққиётини амалга ошириш ва ташқи бозорда маҳсулотнинг рақобатга бардошлилигини таъминлаш; иттифоқдош жумҳуриятлар ва чет эллар билан фан-техника ҳамкорлигини ривожлантириш; информацион инфраструктурани ривожлантириш ва жумҳурият халқ хўжалиги соҳаларини информатизациялашни (ахборотлаштиришни) ривожлантириш.

Жумҳурият фан-техника сиёсатини шакллантиришни ва рўёбга чиқаришни таъминлайдиган яхлит бошқарув системасини ташкил қилиш керак. Шу мақсадда фан-техника сиёсатини шакллантиришнинг комплекс программали-мақсадли воситаларини, уларни амалга оширишнинг ташкилий ва иқтисодий механизмини, моддий-техника базасини ва инфраструктурасини мустаҳкамлаш чораларини, ҳуқуқий таъминлашни ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда.

Мулкни давлат ихтиёридан чиқариш ва хусусийлаштириш бозор муносабатларини ишга солиш ва кенгайтиришнинг марказий вазифасидир. Бу масала лойиҳада қандайдир бир мақсад тарзида эмас, балки кордонликни ривожлантиришни рағбатлантирадиган қудратли восита тарзида талқин этилади.

Бозор муносабатларини келажакда кенгайтириш босқичида халқ хўжалиги кўпчилик тармоқларининг ўрта ва майда корхоналари ва ташкилотларини айни бир вақтда хусусийлаштириш белгиланмоқда.

Хусусийлаштириш йўллари, босқичлари, шакллари ва усуллари кўпгина омилларга боғлиқ бўлади. Ҳар бир тармоқда унинг ўзига хос хусусиятлари бўлади. Шуни эътиборга олиб, бозор муносабатларига ўтиш дастурининг лойиҳасида бу жараённи жумҳурият иқтисодиёти у ёки бу тармоғининг хусусиятлари билан боғлаш кўзда тутилмоқда. Давлат мулкини хусусийлаштириш ҳамда мулкчиликнинг ва хўжалик юритишнинг хилма-хил шаклларини вужудга келтириш учун жуда катта амалий ишлар бажарилиши шарт. Бу жараёнлар хўжалик юритиш ва хўжалик муносабатларида иқтисодий номутаносиблик ва ижтимоий кескинликнинг кучайишига йўл қўймасликка йўналтирилиши керак. Бунинг учун қуйидагилар амалга оширилади:

1. Тайёргарлик босқичида махсус фармонлар қабул этилади.

2. Ўзбекистон Президенти ҳузурида бозор иқтисодиётига ўтиш дастурини амалга ошириш ҳамда ислоҳотни ўтказишга оператив раҳбарлик қилиш билан шуғулланадиган жумҳурият комитети тузилади.

3. Бозор иқтисодиётининг амал қилиши учун зарур бўлган қонун ҳужжатлари, Ўзбекистон Президентининг муваққат фармонлари мажмуаси ишлаб чиқилади.

4. Давлат мол-мулки, молиявий маблағлари инвентаризация қилинади.

5. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш, қайта ишлаш, асраш ва сотиш соҳасида бозорнинг кўмакчи соҳалари вужудга келтирилади. Ер банклари барпо этилади.

6. Давлат бюджетининг камомадини қисқартиришни энг оз даражага келтиришни ва жами пул миқдорининг кўпайишини таъминлаш чоралари кўрилади.

7. Чала ётган барча ишлаб чиқариш қурилишлари инвентаризация қилинади ва уларни хусусийлаштириш масалалари кўриб чиқилади.

8. Энг муҳим, ҳаётий зарур моллар учун белгиланган амалдаги нархларни сақлаб қолган ҳолда турли нархлар устидан давлат назорати аста-секин тугатилади.

Агар сиз, ҳурматли депутат ўртоқлар, лойиҳага ушбу ўзгаришлар киритилганини назарга олиб, «Ўзбекистон халқ хўжалигини барқарорлаштиришнинг асосий йўналишлари ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг қоидалари»ни қабул қилсангиз, ҳукумат уни амалга ошириш учун ўз кучини аямайди.

«Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қандай бораяпти?

МАЪНАВИЯТ БУЛОҒИ

Ўзбек халқи заҳматкаш, меҳнаткаш, шу билан бирга шоиртабиат, газетхон халқ. Оддий деҳқоннинг ҳам этиги қўнжида ёки қўлтиқ чўнтагида ҳамиша бирор газета бўлади. Чунки тушликдан кейин дала шийпонида ёнбошлаб олиб, қизиқроқ мақола ёки хабарларни ўқишнинг гашти ўзгача. Ҳозир ҳар бир пахтакор ёки чорвадор мамлакатимиздаги аҳвол тўғрисида мулоҳаза юритади, мақолаларни таҳлил этади. Улар газета ва журналларнинг ўзларига маъқулини танлашади.

Бўка районидаги «Ленинизм» колхозининг пудратчиси Гулмира Ҳожибекова давлатга 14 тонна дурдона топшириб планни 135 фоизга бажарди. У шундай деди:

— Аввало «Саодат» журналига ёзиламан. Сўнгра «Қишлоқ ҳақиқати»га. Журнал аёллар дунёсини ёритса, газета қишлоқ ҳаётини кўрсатади. Иккаласи ҳам дилимга яқин.

Гавҳар Бекжонова тўрт йилдирки, оиласи билан бирга Урганч районидаги Калинин номли колхоздан ижарага ер олиб, пахта ундиради. Унинг асосий касби ўқитувчи. Муаллима бундай деди:

— Мен аввало «Ўқитувчилар газетаси» ва «Совет мактаби»га ёзиламан. Биз уйда «Қишлоқ ҳақиқати», «Совет Ўзбекистони», «Хоразм ҳақиқати» рўзномаларини ҳам оламиз. Баъзан қайси рўзномани олиб қарамайлик «ғишт» тергандек бир хил берилган, ҳисоботларга, нутқларга кўзимиз тушади. Бир вақтнинг ўзида ҳамма нашрлар шундай чиқиши тўғримикин?

— Назаримда, ота-онага, ўқитувчисига ҳурмат ёшлар ўртасида камайиб кетаяпти. Илгари бундай эмасди: кичиклар катталарга қулоқ солишарди. Рўзномада рақамлар кам акс этиб, оила ва турмуш муаммолари, ёшлар тарбияси ҳақида кўпроқ мақолалар берилса, мақсадга мувофиқ бўларди, деган таклифим бор,— деди Оққўрғон районидаги, Ҳамза номли 6-мактаб ўқитувчиси Латифа Аҳмедова.

Муштарийлар нашрларнинг ўқимишли бўлиши учун қайғурмоқдалар. Шундай экан, обуна қандай давом этаяпти?

Оққўрғон районида 220 нафар жамоатчи матбуот тарқатувчилар бор. Улар обуна ишларини бевосита далаларда, фермаларда бошлаб юбордилар. Бу ишга айниқса «Озод», «Ленинобод», ва Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари фаол киришишди.

«Озод» колхози меҳнаткашлари 6 минг 625 сўмлик газета ва журналларга обуна бўлишди. Бу ўтган йилдан бир минг 600 сўм кўпдир. Охунбобоев номли жамоа хўжалиги ўтган йилга нисбатан қарийб 2 минг, «Ленинобод» колхози 3 минг 35 сўм кўп рўзнома ва ойномаларга ёзилишди.

«Озод» жамоа хўжалигида яшовчи Эргаш Файзиев 82 сўм 8 тийинлик, Деҳқон Тешабоев 81 сўмлик, Норжон Солиева 78 сўм 96 тийин, Любовь Скрипка 76 сўм 80 тийин, Қўйсин Абдуллаева 69 сўм 96 тийинлик рўзнома ва ойномаларни уйда оладиган бўлдилар.

Районда обуначилар сафини кенгайтириш имкониятларини қидиришаяпти. Обунанинг бориши бошланғич партия ташкилотлари котиблари кенгашида муҳокама қилинди. Ноҳия алоқа бўлими ходимларига аниқ топшириқлар берилди. Якка тартибда обуна тўплашни кўпайтиришдан хат ташувчиларнинг моддий манфаатдорлиги оширилди. Улар хонадонларда обуна ишларини олиб бормоқдалар. Бунинг эвазига умумий фойданинг тўрт фоизини оладилар. Худди шу йўл билан ноҳияда 35 минг 174 сўмлик обуна ишлари амалга оширилди.

Яна шуни таъкидлаб ўтиш керакки, мавсумнинг муваффақиятли ўтиши кўп жиҳатдан жамоатчи матбуот тарғиботчиларига боғлиқ. Мавсум якунида бу ишни ташкил этишда алоҳида ибрат кўрсатганларни турли йўллар билан мукофотлаш кўзда тутилган. Шу билан бирга улар ўзлари обуна қилган маблағнинг 2 фоиз пулини оладилар. Ҳамид Олимжон номли жамоа хўжалигининг жамоатчи тарғиботчиси Муҳаммадамин Раҳмонов ўтган йили 7 минг сўмлик обуна ташкил этди. Мавсум охирида 140 сўм пул олди. Жамоатчи тарғиботчи М. Раҳмонов рўзномага шундай истак билдирди:

— Қишлоқ хўжалиги соҳаларида элни қизиқтирадиган саволларга жавоб берилса мақсадга мувофиқ бўларди. Энг муҳими одамлар руҳияти, ички кечинмалари, катта муаммолар хусусида баҳс-мунозаралар, мақолалар, суҳбатлар уюштиришдир. Бир гап билан айтганда, рўзнома эл дардида яшамоғи керак. Бу албатта обуначилар сонини оширишга хизмат қилади.

Энг муҳими шуки, маънавият булоқлари сари интилиш, қизиқувчанлик ва муштарийлик ҳисси ҳар қандай шароитда ҳам пулдан устун келаяпти.

Р. ЗАРИПОВА.

ИШОНЧ БИЛАН

Ульянов районидаги «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги» давлат хўжалиги меҳнаткашлари жорий йилни барча соҳалар бўйича ёруғ юз билан якунлашмоқда. Айниқса, пахтакорлар уйган хирмон баракали бўлди. Улар илғорлар қаторида йиллик маррани эгалладилар. Айни кезларда рўзнома ва ойномаларга обуна бўлиш қизғин.

Ҳозирга қадар «Қишлоқ ҳақиқати»га 350 киши ёзилди. Шундан 320 нафар киши хўжалик маблағи ҳисобига келгуси йилда мазкур рўзномани мунтазам олиб ўқийди. Улар кам даромадли оилалар, идора хизматчиларидир. Бундан ташқари дала шийпонларига ҳам рўзнома кириб боради.

«Қишлоқ ҳақиқати»га кўнгилли равишда обуна бўлаётганлар ҳам кам эмас. Ғаниев, Мўминов, Маматқулов, Рустамов, Мирзаев ва бошқалар унга биринчилар қаторида ёзилдилар.

— Рўзнома ишчиларимизнинг яқин маслаҳатгўйи, кўмакчисидир, — дейди хўжалик директори Тураб Холмуродов. — У келгуси йилда ҳам қизиқарли, ранг-баранг чиқишига, чўлқуварларимизнинг яқин мададкори бўлишига имонимиз комил. Шу ишонч туфайли унга обуначилар кўпаймоқда.

Ильич районидаги Алексеевский номли давлат хўжалигининг паррандабоқари Моҳира Ниёзова 1.200 та товуқни парвариш қилаяпти. У жорий йилда 40 минг дона тухум етказиб бериш мажбуриятини олган. Моҳира ваъдасини муддатидан аввал бажаришни, йил охирига қадар режадан ташқари 2 минг дона тухум топширишни кўзлаяпти.

СУРАТДА: қут-барака бунёдкори М. Ниёзова.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ҚАЛОВИ ТОПИЛСА...

Ғиждувон пахта тозалаш заводида бу йил шаҳар аҳолисини анчадан буён ташвишлантириб келаётган муаммо ечимига киришилди. Бу ерда атроф-муҳитни ифлослантирувчи манбаларга барҳам бериш, корхонани экологик жиҳатдан зарарсиз ҳолга келтириш чоралари кўрилаяпти.

— Эндигина бошланган мавсум, — деди завод бош инженерининг техника хавфсизлиги бўйича ёрдамчиси Дилмурод Зокиров, — ўтган олти-етти ой мобайнида бу соҳада қилган ишларимиз натижасини кўрсатади. Аммо ҳозирдаёқ бир нарса аниқ: заводда атроф-муҳитни ифлослантириш миқдори кескин камаяпти.

Илгари чангланиш даражасини камайтириш мақсадида «ЦС-6» маркали камералардан фойдаланилар эди. Янги, замонавий чанг ушлагичлар сотиб олинди. «ВЗП-1200» ва «ВЗП-1800» маркали 14 та ана шундай қурилма келтирилиб, цехларга ўрнатилди. Ҳар бирининг нархи 1500 сўмли бу ускуналар самарадорлиги юксак бўлиб, корхонадан чиқаётган ғуборнинг 98 фоизигача ушлаш қувватига эга. Соддароқ қилиб айтганда, улар ҳавога чиқаётган ҳар 100 килограмм чангнинг 98 килограммини ютади. Бундан ташқари барча чанг ушлагич камералар ҳамда ҳавони сўрувчи қувурлар тўла созланди. Айни пайтда ҳажми 10 минг метр кубли 7 та камера бор. Яқин орада улар сони иккитага кўпаяди.

Завод мутахассислари район санитария-эпидемиология станцияси ва табиатни муҳофаза этиш давлат инспекцияси тавсиясига кўра, чанг ушлагичлар иши самарадорлигини оширишга ҳаракат қилаяптилар. Камера ичида махсус тўсиқ ўрнатилди. 105-заводнинг қуритиш цехида ҳам чанг ушлагич камераси ҳажми кенгайтирилаяпти. Бу иш поёнига етса, чиқаётган ғуборларни икки марта тозалаш имконияти яратилади. Аниқроқ қилиб айтганда, илгари мавжуд бўлган «Циклон» камерасига чанг ушлагич ўрнатилади. Ингичка толали пахтани қайта ишловчи цехда ҳозир чанг ютувчи ускунани ўрнатиш иши давом этаяпти. Мутахассислар ҳисоб-китобига кўра, мазкур асбоб фойдаланишга топширилгач, янги, замонавий чанг ушлагичлар қуввати етмаган 1—2 фоиз ғуборни тозалаш имконияти яратилади.

Корхонанинг 106-заводи мавсумда умуман ишлатилмаслиги лозим топилди. Аҳоли талаб ва истаклари инобатга олиниб, шундай қарор қабул қилинди. У мавсум давомида 25—30 минг тонна хом ашёни қайта ишлаш қувватига эга бўлиб, йилига 800 тонна чангни ҳавога чиқарар эди.

Корхона ва атроф-муҳит тозалиги хусусида сўз борар экан, масаланинг нозик бир жиҳатига эътиборни қаратиш лозим. Толачилар пахта қанча тоза терилса, чангланиш даражаси шунча камаяди, демоқдалар. Бу фикрга қўшилмай илож йўқ. Чунки қайта ишлаш жараёнида пахтага қўшилиб келган оддийгина хас ҳам чанг-ғуборга айланиб, инсон соғлиғига таъсир қилади.

Район табиатни муҳофаза қилиш давлат инспекцияси ходимларидан заводда атроф-муҳит тозалигини сақлаш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақидаги фикрларини сўрадик. Улар корхонада дуруст ишлар қилинганини айтишди. Айни чоғда янги ускуналарни ўрнатиш ишларини жадаллаштириш лозимлигини уқтирдилар. Дарвоқе, завод маъмурияти жорий йилнинг олти ойида айнан шу мақсадларга 13 минг сўм маблағ сарфлади. Йил охирига қадар бу кўрсаткични 2—3 баравар ошириш кўзда тутилмоқда.

И. ИБРОҲИМОВ,
Ғиждувон район «Октябрь байроғи» газетаси ходими.

ҲИММАТ

Фарғона вилоятидаги ижтимоий таъминот бўлимлари хайрли ташаббус бошладилар. Улар муҳтож кексалар, кам даромадли, кўп болали оилалар ҳамда ногиронларни халқ депутатлари кенгашлари ижроия қўмиталарининг маблағлари ҳисобидан 1991 йил учун «Саховат» (ҳозирги «Ўзбекистон социал таъминоти») журналига бепул обуна қилишга киришдилар.

Вилоятда биринчи бўлиб бу ишни халқ депутатлари Қува шаҳар кенгаши ижроия қўмитаси қошидаги Меҳр-шафқат жамияти (раиси Т. Тожибоев) бошлаб берди. Унинг қарорига мувофиқ шаҳардаги 212 уруш қатнашчиси ҳамда фронтда ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари «Саховат» журналига бепул обуна қилинди. Ана шу мақсадлар учун «Союзпечать» агентлиги ҳисобига 508 сўм 80 тийин ўтказилди.

Марғилон шаҳар ижроия қўмитасининг шу йил 27 сентябрдаги 320-Р-сонли фармойишига биноан шаҳарда яшовчи 425 нафар уруш ногирони ва 75 нафар меҳнат ветерани юқорида номи тилга олинган журналга бепул обуна қилинди. Бунинг учун шаҳар ижроқўми 1.200 сўм пул ажратди.

Ташаббусга халқ депутатлари Риштон район кенгаши ижроия қўмитаси ҳам қўшилди. Унинг қарорига биноан ижтимоий таъминот бўлими (мудири М. Дадабоев) ҳамда ветеранлар кенгаши (раиси Т. Зоҳидов) ҳисобига 299 нафар уруш ногирони ва 209 нафар уруш қатнашчиси «Саховат»ни 1991 йил давомида бепул оладиган бўлди. Шу мақсадда «Союзпечать»га 1.224 сўм ўтказилди.

Фарғона вилоятидаги уруш ногиронлари ва қатнашчилари, кам даромадли қариялар ва кўп болали ота-оналар, ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари партия, совет ва жамоат ташкилотларининг бундай хайрли ишларидан ғоят мамнун бўлмоқдалар.

З. УМАРОВА.

ТАЖРИБА АЛМАШИНМОҚДА

Андижон пахта тозалаш заводида тажрибали мураббийлар ва ишлаб чиқариш илғорлари ташаббуси билан ёшларга касб ўргатиш курслари ташкил қилинди.

Ҳар йили корхонага мактабни эндигина битирган ёки армияда хизматни ўтаб қайтган жуда кўплаб янги ишчилар келмоқда. Улар ўзлари танлаган мутахассисликни ўзлаштириб олишлари учун корхонада махсус технология синфи ташкил этилган. Машғулотларни тажрибали ишчилар ва завод мутахассислари олиб боришмоқда. Тингловчилар бозор иқтисодиётига ўтиш, чет эл фирмалари билан амалий ҳамкорлик қилиш, ҳозирги замон фани ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш масалалари билан ҳам танишмоқдалар.

Тиббиёт янгилиги

ТИҒСИЗ ДАВО

«Сонолит-3000» ускунасини Хоразм 1-вилоят касалхонасининг урология бўлими мудири Отахон Маҳмудович Нурмедов кўпдан орзу қиларди. Негаки, ичимлик сувнинг таркиби кескин бузилган Орол бўйи экологик шароитида буйрак ва ўт пуфагида тош пайдо бўлиш дарди кўпаймоқда. Жарроҳлик тиғи билан уни даволаш амримаҳол, иккинчидан тиғдан кейин бемор 30 кун тўшакда ётади, 3—4 ойгача иш қобилияти тикланмайди. «Сонолит-3000» аппарати эса қиммат — 1 миллион сўм. Касалхонада бундай маблағ йўқ. Вилоят пахта тайёрлаш тресги эл соғлигини ҳамма нарсадан азиз ҳисоблаб, хорижий мамлакатлар билан савдо қилувчи корхона орқали ана шу пулга ускунани сотиб олди.

Бу ускуна икки йил муқаддам Ленинград шаҳрида пайдо бўлган эди. АҚШ ва Япония фирмалари иштирокида Францияда тайёрланган «Сонолит-3000»нинг довруғи қисқа вақт ичида кенг тарқалди. Буйрак ёки ўт пуфагидаги тошни бу ускуна ёрдамида танани кесмай ва оғритмай даф этиш қулоқ эшитмаган, кўз кўрмаган воқеа.

О. Нурмедов бу мўъжизадан биринчилар қатори дарак топди. У Ленинградда етти йил ўқиган, 6 йил шу ускунани ишлатишга раҳбарлик қилаётган тиббиёт фанлари доктори, профессор В. Н. Ткачук устозлигида номзодлик диссертациясини ёқлаганди. Иш тақозоси эса ленинградлик урологлар билан доимо ҳамкорлик қилишга ундаши шак-шубҳасиз.

...Шинам хона. Мураккаб ускуна ёнида оқ халатли мутахассислар. Муолажа арафасида ички ҳаяжонни босиш учун беморга тинчлантирадиган дори-дармон берилади, оғриқ эмас, унчалик кучли бўлмаган урилишлар сезилади, холос. Қаттиқ тош зарбли тўлқинлар комида қолиб, секин-аста емирила бошлайди. Танада қандай жараён кечаётгани экранда аниқ кўриниб туради. Доираси бир ярим-икки сантиметр катталикдаги тош 30—40 дақиқадан сўнг қумга айланади. Ленинград медицина институтининг урология бўлими шифокори, тиббиёт фанлари номзоди В. В. Банников бемор аёлнинг буйрак хасталигидан холис бўлиш жараёнини кузатиб турди. Қум эса бир неча кундан кейин баданни тарк этади, қарабсизки, инсон соппа-соғ.

— «Сонолит-3000»ни, — дейди Владимир Николаевич Ткачук, — беморга тўппа-тўғри қўллаб бўлмайди. — Бунинг учун тош диаметрининг катталиги чекланган бўлиши, юракнинг қандай уриши жуда муҳим. Даволашнинг бошқа усуллари сингари бунинг ҳам тўғри келмаслик ҳоллари бўлади. Лекин бу усулда даволаш самараси катта.

Ҳозир буйрак, ўт пуфагидаги тошдан фориғ бўлишни хоҳлайдиган беморлар беш кун стационарда, икки кун текширишда ва уч кун кузатишда бўладилар, холос. Шундан сўнг бемалол ўз иш фаолиятларини давом эттиришлари мумкин.

А. ОТАЖОНОВ.

ЎЗ КАСБИНИНГ УСТАСИ

Тошкент тўқимачилик комбинати иккинчи йигирув-тўқув фабрикасининг ёш ишчиси Фотимахон Исахўжаева мусобақадош дугоналаридан анча ўзиб кетди. У ўз шахсий беш йиллик топшириғини бажаришга яқинлашиб қолди.

Ф. Исахўжаева «Умид», «Тошкент» каби жуда камёб газламалар ишлаб чиқариш участкасида ишлайди. Белгиланган нормага мувофиқ ҳар бир тўқувчи 14 та дастгоҳни бошқариши керак. Фотима эса 24 та машинада ишлайди. Шунинг учун ҳам у белгиланган иш жадвалидан анча ўзиб кетмоқда. Бенуқсон ишлаш ёш тўқувчининг ўзига хос фазилати ҳисобланади. У ускуналарни мустақил созлайди. Январь—апрель ойлари иш якунига кўра, Ф. Исахўжаева энг яхши касб эгаси, деб топилди.

Босилмаган хатлар изидан

ДАРОМАДГА ЯРАША

«Ҳозир ижара пудратига кенг йўл очилаяпти. Бу усулнинг афзалликлари амалий тажрибадан маълум. Биз ҳам 1987 йилда оиламиз билан шартнома асосида 13 гектар ер олиб, деҳқончилик қилдик. Пахтадан яхши ҳосил етиштирдик. Лекин иш ҳақидан кўнглимиз тўлмади. Ялпи даромаднинг 15.000 сўми сарф-харажатларга, деб сақлаб қолинди. Бу ҳол 1989 йилда ҳам такрорланди».

Каттақўрғон районидаги Ленин номли жамоа хўжалиги ижарачиси Ҳ. Ниёзовнинг аризномаси ана шу мазмунда эди. Қуйида унга олинган жавобни ўқийсиз:

«Ҳасан Ниёзовнинг шикояти юзасидан текшириш ўтказилди. Маълум бўлишича, оилавий ижарачилар 1987 йилда белгиланган майдонда 42 тонна пахта ҳосили етиштиришган. Жами даромад—28.651 сўм. Ҳисоб-китоб қилиб кўрилганда сарф-харажатлар 15.000 сўмни ташкил этиши аниқланди. Даромад шартномада кўрсатилганидан 289 сўм кам бўлган. Ижарачидан «ушлаб» қолинган 13.651 сўм маблағ колхозга келтирилган фойда бўлиб, у асосан техника сотиб олиш, илғорларни мукофотлаш ва рағбатлантириш, хўжаликнинг маданий-маиший эҳтиёжлари учун сарфланади.

1989 йилги иш якунлари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Даромад устама ҳақисиз 23.340 сўмни ташкил этган. Ваҳоланки шартнома бўйича 24.110 сўм бўлиши керак эди. Аризачи тилга олган 5.341 сўм маблағ колхоз жамғармасига ўтказилган. Бу пулнинг нималарга сарфланишини юқорида айтиб ўтдик. Бухгалтерия ҳисоб-китоблари Ҳ. Ниёзов иштирокида қайта кўриб чиқилди. Оилавий пудратчиларга тегишли сумма аниқланмади.

Хат муаллифи билан ижара муносабатларига оид суҳбат ўтказилди.

Т. ЙУЛДОШЕВ,
Каттақўрғон район деҳқончилик-саноат уюшмаси раиси.

Т. ТУРОПОВ,
меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича етакчи мутахассис».

ИШГА ТИКЛАНДИ

Қонун — ҳамма учун баробар. Жойларда унга тўла амал қилинаяптими? Косон районидаги «Косон» давлат хўжалиги ижара пудрати бошлиғи Саид Жумаев таҳририятга хат йўллаб, ўзининг асоссиз ишдан бўшатилганлигини айтган, шу масалада ёрдам беришимизни сўраганди. Биз мазкур аризномани текшириш ва ҳал этиш учун халқ депутатлари Қашқадарё вилояти Советига йўлладик.

«Эътироз ўринли, — дейилади вилоят Совети раисининг ўринбосари Р. Раҳмонов имзо чеккан жавоб хатида. — Ижара пудрати бошлиғи С. Жумаев меҳнат коллективининг 1990 йил 10 апрелдаги қарори ҳамда совхоз маъмуриятининг 22-сонли буйруғига мувофиқ ишдан бўшатилган. Бу билан ижара тўғрисидаги давлат қонуни бузилган.

Косон район халқ суди яқинда бўлган суд мажлисида меҳнат қонунларининг 244, 245-моддаларига асосан С. Жумаевни ўз ишига тиклади ҳамда бекор юрган даврининг уч ойига иш ҳақи тўлаш бўйича ажрим чиқарди. Текширишда аниқланишича, район суғурта идораси табиий офат натижасида нобуд бўлган ҳосил учун бригадага 5.725 сўм маблағ ажратган. Ана шу пулнинг 3.400 сўми ижарачиларга иш ҳақи сифатида тақсимлаб берилди».

ИНСОН ХОТИРАСИ АЗИЗ

Халқ депутатлари район Совети ижроия комитети «Ленинизм» жамоа хўжалигида яшовчи Т. Турсуновнинг «Қишлоқ ҳақиқати» таҳририятига йўллаган хатини атрофлича ўрганиб чиқди. У пайариқлик фидойи инсон, дастлабки инқилобчилардан бири Барот Қўчқоров хотирасини абадийлаштириш юзасидан ўз таклиф ва мулоҳазаларини баён қилган.

Кўтарилган масала ҳақиқатдан ҳам муҳим. Район Совети ижроия комитети оқсоқоллар, жамоатчилик вакилларининг шу хусусдаги талабларини инобатга олиб, Нақурт қишлоғида жойлашган 62-мактабга Б. Қўчқоров номини бериш ҳақида қарор қабул қилди. Унинг тасдиғи вилоят Совети ижроия комитетига ҳавола этилган. Бу масала яқин орада ҳал бўлиши керак.

Х. ТУРАЕВ,
халқ депутатлари Пайариқ район Совети ижроия комитетининг раиси.

Қашқадарё вилояти Нишон райони алоқа тармоғининг илғор хушхабарчиси Сурайё Суюнова кунига 120 тадан ортиқ хонадонга хатлар, рўзнома-жаридаларни етказиб беради. Айни кунларда обуна ўтказишда бошқош бўлмоқда. У севган касбини ўн беш йилдан буён эъзозлаб келмоқда.

СУРАТДА: С. Суюнова хизматга отланмоқда.

П. ЭРГАШЕВ олган сурат.

РОМИТАН ЯНГИЛИКЛАРИ

ШИФОБАХШ НЕЪМАТ

Куни кеча «Бухоро» асаларичилик давлат хўжалигидан хушхабар тарқалди. Улар 96 тонна ўрнига 98 тонна шифобахш неъмат топшириб, бу соҳадаги йиллик режани муддатидан олдин бажардилар. Меҳнат муваффақиятига ишни звено пудрати асосида ташкил этган Ғулом Қутлиев, Назар Эгамов, Самандар Аҳмедов, Жума Баҳронов, Эгам Расулов, Фарҳод Шомуродов бошлиқ пудратчилар муносиб ҳисса қўшдилар. Улар шахсий йиллик режаларини 115—120 фоиз адо этишди.

Мажбурият ҳисобига асал топширилаётган бу звеноларда кузги ҳосил йиғиш жадал бормоқда. Хўжалик асаларичилари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, эл дастурхонига яна 7 тонна маҳсулот етказиб беришга ялпи маҳсулот салмоғини 105 тоннага етказишга қарор қилдилар.

ҚУТЛУҒ НИЯТ

Ҳазорбоғ массивида жойлашган узумчилик ва боғдорчиликка ихтисослашган «Октябрь 60 йиллиги» давлат хўжалиги боғбонлари катта ютуққа эришдилар. Улар эл дастурхонига 1.500 ўрнига 1.680 тонна шириншакар узум етказиб бериб, дастлабки довонни эгаллашди. Бу маҳсулотнинг 600 тоннаси умумиттифоқ фондига жўнатилди.

Муваффақиятга айни кунларда мажбурият ҳисобига узум топшираётган Ботир Жўраев, Нуриддин Бақоев, Эркин Рустамов бошлиқ бригадалар муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Ҳосил йиғим-теримини қизғин давом эттираётган хўжалик боғбонларининг нияти давлатга яна 70 тонна ширин-шакар узум етказиб беришдир.

ЁШЛАРГА СОВҒА

«Бухараирстрой» трестининг Ромитандаги механизациялаштирилган кўчма колоннаси қурувчилари шаҳар ёшларига ажойиб туҳфа ҳозирладилар. Шаҳардаги хиёбонда қисқа фурсатда рақс майдончаси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Майдонча таркибига кирувчи фаввորачалар, турли тасвирдаги рангли чироқлар, нақшинкор панжаралар, бу ерда ширинлик ва шарбатлар билан савдо қилувчи кичик емакхона дам олувчилар эътиборини тортмоқда.

— Бу ёшларимизга қилинаётган ғамхўрлик мисолидир, — дейди район комсомол комитети биринчи котиби Ҳаёт Аслонов. — Йигит-қизларимиз унумли меҳнатдан сўнг қарийб 15 минг сўм маблағ сарфлаб бунёд этилган ана шу гўзал масканга дам олиш учун ташриф буюрадилар.

Дарҳақиқат, ҳозир бу жой Ромитан ёшларининг севимли гўшасига айланди. Ҳар оқшом таралган ёқимли куй садолари ёшларни хиёбонга чорламоқда.

С. БЕШИМОВ.

ДИҚҚАТ: ЮҚОРИ БОСИМЛИ АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРИ

СИЗ ЯШАБ ТУРГАН РАЙОН ҲУДУДИДАН УМУМДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИММАТБАҲО ИНШООТ — АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРИ ТРАССАСИ ЎТГАН.

Газ қувури ва унинг иншоотлари (алоқа линиялари, кранлар, тўсиқлар, кўрсаткич белгилари, катод станциялари ва ҳоказолар)га эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш — ҳар бир фуқаронинг бурчидир.

Газ қувури портлаш ва ёнғин келтириб чиқарувчи ўта хавфли манба эканлигини унутманг. Унинг муҳофаза минтақаларида турган ишларни бажариш қоидаларига риоя қилиш сизнинг хавфсизлигингиз гаровидир.

Газ қувурининг муҳофаза минтақасида (газ қувурларининг икки томони бўйлаб 250 ва 500 метр масофада) одамлар қурбон бўлиши ва моддий зарар кўрилишининг олдини олиш мақсадида қуйидагилар

ҚАТЪИЯН МАН ЭТИЛАДИ:

— бирор иншоот қуриш, дала шийпонлари, ёнилғи қуйиш пунктлари, хирмонларни жойлаштириш;
— моллар учун сувлоқ ва қўралар барпо этиш, силос бостириш, хашак ғарамлаш;
— пахта қуритиш ва сақлаш учун майдончалар ташкил этиш ва бошқа карьерларни барпо қилиш;
— қум-шағал, ахлатхоналарни юзага келтириш, хашак ва қишлоқ хўжалик чиқиндиларини ёқиш;
— одамлар, моллар ёки техника асбоб-ускуналарининг тўпланишига йўл қўйиш.

Газ қувурининг муҳофаза минтақасида қишлоқ хўжалик ва қурилиш-монтаж ишлари фақат «Узбектрансгаз» асосий газ қувурлари бошқармасининг розилиги олинганидан кейингина бажарилиши мумкин.

Газ қувури муҳофаза зонасида қурилган бинолар ва иншоотлар бузиб ташланади.

Газ қувурларининг муҳофаза минтақаларидаги қишлоқ хўжалик дала ишлари ердан фойдаланувчилар томонидан газ қувуридан фойдаланувчи корхона (ташкилот)га экиш ва ҳосилни йиғиб-териб олиш мавсуми бошланиши тўғрисида олдиндан хабар берган ҳолда олиб борилади. Газ қувурларининг муҳофаза минтақаларидаги суғориладиган ерларда бажариладиган ерни вақтинчалик сув босиши билан боғлиқ ишлар ердан фойдаланувчи ҳамда газ қувуридан фойдаланувчи корхона (ташкилот)ларнинг ўзаро келишуви асосида амалга оширилади.

Магистраль газ қувурлари ва улар бўйлаб электр узатиш линиялари ўтган жойларда йўллар қуриш, кабель, водопровод ва бошқа ерости, ерусти ва осма коммуникацияларни, шунингдек янги ерларни режалаштириш ва ўзлаштириш фақат олдиндан келишилган ҳолда ва «Узбектрансгаз» асосий газ қувурлари бошқармаси томонидан белгиланган шартномага мувофиқ амалга оширилмоғи лозим (Тошкент шаҳри, ГСП, Педагогика кўчаси, 31 «а» уй. Телефон 56-38-07).

Газ қувури ва электр узатиш линиялари муҳофаза зонасида ўзбошимчалик билан қурилиш ва тупроқ қазиш ишларини амалга ошириш авариялар ва бахтсиз ҳодисаларга, моддий зарар етказилишига ва бошқа жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин.

АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЯҚИНИДА ҲУШЁР ВА ЭҲТИЁТКОР БЎЛИНГ!

АҲОЛИ, КОРХОНАЛАР, ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ, КОЛХОЗЛАР ВА СОВХОЗЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССРнинг Тошкент, Фарғона, Андижон, Наманган, Сирдарё, Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятлари ҳудудидан қуйидаги асосий газ қувурлари ўтган:

Бухоро —Газли—Тошкент —Фрунзе —Олмаота;
Жарқоқ—Бухоро— Самарқанд — Тошкент (Чирчиқ, Оҳангарон, Олмалиқ шаҳарларига йўналтирилган шохобчалари билан);
Газли — Чимкент;
Урсатьевская — Фарғона (шохобчалари билан);
Келиф—Душанбе;
Кам олтингугуртли Шўртан—Сирдарё ГРЭСи— Тошкент ГРЭСи (мазкур газ қувурининг муҳофаза минтақаси — унинг ҳар иккала томони бўйлаб 500 метрни ташкил қилади).

«ЎЗБЕКТРАНСГАЗ» АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ БОШҚАРМАСИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Турмуш тарзи

БОҚИЙЛИК

ҚИМ БАХТЛИ?

«Инсон учун ҳаётда энг қимматли ва энг муҳим нарса бойликми ёки шон-шуҳрат?» — деб сўрадилар донишманддан.

У жавоб берди:

— На бойлик ва на шуҳрат инсонни бахтли қила олади. Касалманд шоҳдан соғлом гадо бахтлидир.

Билиб айтилган гап. Дарҳақиқат, киши ўз орзу-умидларига фақат соғлом бўлсагина эриша олади. Соғлом юриш бу — санъат. Унга ақл-идрок билан эришилади. Киши келажакда бахтли ва саодатли бўлиб яшаши учун аввало, ўзи қайғуриши керак. У ўз қадр-қимматини билиши, одамлар билан ўзаро муносабатда ширинсухан бўлиши, уларни ҳурмат қилиши ва албатта соғлигини сақлаши зарур.

АЖАБ ДУНЁ

Араб мутафаккири Абул Фарож айтади:

— Одамлар ажаб яратилганлар, мол-дунёни йўқотсалар қайғурадилар, умрнинг ўтишига эса бепарволик билан қарайдилар.

Ўйлаб кўринг-а? Бунда ғоят чуқур маъно бор.

— Арақ ичма, саломатлигинг дарз кетади, наслинг бузилади, — дейдилар.

Аммо ичувчилар кўп.

— Папирос чекма, кашандалик умр эгови, — дейдилар.

Бироқ чекувчилар кўп.

Нодонлар, дилозорлар, ялқовлар, арақхўрлар, кашандалар қаердан пайдо бўлади? Ҳаммаси тарбиядаги бепарволикдан. Улар фақат ўзлари учунгина эмас, балки ўзгалар саломатлигига ҳам зомин бўлаяптилар. Умр онлари қайтиб келмайди. Модомики шундай экан, сиҳат-саломатликни сақлашга, ёш авлод тарбиясига бепарво бўлмаслигимиз зарур. Мен шахсий намунани назарда тутаяпман. Қадимги рим олими Сенека: «Бизга берилган умр қисқа эмас, зарарли одатларга ўрганиб, умрни ўзимиз қисқа қилиб қўямиз», — деб куйиниб айтган гапи шу кунларда ҳам қадрли бўлиб қолмоқда.

ТАШВИШЛИ АҲВОЛ

Нигоҳингиз тушса, дилингиз яйрайдиган, кўзингиз қувонадиган, юртимиз кўрки бўлмиш ота ва онахонларни ниҳоятда асраб, эъзозлаш биз, фарзандларнинг инсоний бурчимиздир.

Қишлоқ оқсоқолларининг биридан сўрадим:

— Отахон, ҳозир одамлар оч қоладиган замон эмас. Аммо уларда қувват йўқ, кўп касал бўлишади, тез чарчаб қолишади. Бу ҳақда Сиз қандай мулоҳазадасиз?

Ота оппоқ соқолини ўйчан силар экан, жавоб берди:

— Биз ёшлигимизда агар бирор хонадонда нон ёпилса, икки-уч чақиримдан ҳам ёқимли исини сезардик. Агар-чи, бирор уйда қўй ёғи эритилса, иси бутун қишлоққа таралarди. Ҳозирчи? На нон иси, на қўй ёғи иси таралади. Назаримда, овқатларда ҳам қувват йўқ.

Ота узоқлардаги осмонўпар мўрилардан таралаётган рутубатли тутунга тикилар экан, сўзида давом этди:

— Ҳаво айниган. Далаларга сепилган заҳриқотиллар... Яхшики, ҳукумат энди тақиқлаб қўйди. Бироқ айрим ноинсофлар ҳали ҳам сепишаяпти. Таги мўлми, дейман... Ноумид шайтон, дейдилар. Ажабмас Марғилон луччаги аслига қайтса. Неча йилларки, бу ерда ҳашаротларга қирон келтирувчи кўкқарға, қизилиштон каби қушлар кўринмайди. Булбул товушини эшитмаганимизга йигирма йилдан ошди.

Отахоннинг фиғони оша бошлади. У кишига далда беришга ошиқдим.

— Бу ёғи яхши бўлиб кетади. Ўтган йилдан буён дорилар кам сепилаяпти. Бу йил ҳукумат янада қаттиқ тақиқлади... Ерда чувалчанглар кўпайди. Осмонни тутун қоплаши камайди. Бу яхшилик аломати, отахон!

Қариянинг кўзларида умид учқуни ёнди:

— Айтганинг келсин, болам, умрингдан барака топ!

ГАПНИ ГАПИР УҚҚАНГА

Хакоб усулда етилган қовуннинг тилими тилни ёради. Аммо чорак асрдан буён бундай қовун анқонинг уруғи.

Иттифоқо ўтган йили кузда қизилтепалик бир ҳамкасбимиз қовун сайлига таклиф қилди. Фурсат топиб бордик.

— Тўни кўркам, бозорбоп, — деб сўз бошлади мезбон бир қовунни сўяр экан. — Меҳмонлар, андак кечикдиларинг. Бу учинчи узишимиз.

Сўйилган қовун ичини оппоқ қиров қоплаганлиги селитра мўллигидан далолат бериб турарди. Хурсандчилигимиз узоққа бормади. Бириккн тилимдан олгандек бўлдик. Орага чўккан жимликни «ижарачи — қовунчи» бузди.

— Бир томонда план бор, қолаверса бозор учун деб, бироз оширироқ...

Мезбон хижолат тортгандай бўлди. Сўнгра дадиллашиб ҳужумга ўтди:

— Мана сиз дўхтирлар ичма-чекма дейсизлар, аммо ўзларинг шимирасизлар, ўқитувчилар ҳам шундай. Ҳаммаси эмас, албатта.

Тишлаган бир тишлам қовун оғзимда қолди. Томоғимга бир нарса тиқилгандай бўлди. Қовунчи ҳамон ўзини оқларди: «Бир ёқда план бор...».

Орадаги нохушликни меҳмонлардан бири бузди:

— Ҳа, энди домланинг айтганини қил-у қилганини қилма, деганлар.

Воқеани эслар эканман, зиёлилар шаънига айтилган таъна аччиқ ҳақиқат эканлигидан юрагим эзилди. Оқ халатли шифокорлардан папирос ҳиди анқиб, сигарет тутунидан айрим ўқитувчиларнинг панжалари сарғайиб турса, бу қандай бедодлик? Тўй-маросимларда қўйилган ичимликларни паққос тушириб, «бешик-тебратар» бўлиб юриш қандай шармандалик?!

Наҳотки, жамоа ана шундай шахсларни ҳушёр торттириб қўя олмайди? Биргина район марказий шифохонасида ишлаётган эркак шифокорлардан 80 фоизи тамаки чекади. Аммо халқ назаридан у қочиб қутула олмас экан. «Аввал ўзингга боқ, кейин ноғора қоқ», — деб бежиз айтмайди халқимиз. Зиёлилар, ота-оналар, айниқса биз, шифокорлар шахсий намуна кўрсатмас эканмиз, саломатликка путур етказувчи салбий урф-одатлар ўрмалайверади.

С. САИДМУСАЕВ,
Охунбобоев район саломатлик марказининг бош врачи.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ЙЎЛ ЮРИБ, МЎЛ ЮРИБ

Москванинг Ясенева районида истиқомат қилувчи инженер Владимир Ильич Донцов хонадонида иккита канарейка ва Мурка лақабли мушук яшарди. Кунларнинг бирида уй эгаси канарейкаларни қафасдан чиқарди. Тор жойдан кенг ва ёруғ хонага — озодликка чиққан қушларнинг севинчи узоққа чўзилмади.

Шундай кўнгилсиз воқеа содир бўлиб турган пайтда Донцовларникига Воронеждан қавмлари келишди. Оила аъзолари «овчи»ни бадарға қилишга қарор қилишди. Барча эҳтиёт чоралари кўрилиб, тўрхалтага жойланган Мурка поездда жўнаб кетди.

Лекин янги жойда Мурка атиги уч кунгина туриб, изсиз ғойиб бўлди. У орадан бир йил ўтгач, кўкўпар уйнинг тўртинчи қаватидаги «ўз квартираси» эшиги олдида пайдо бўлди. Ҳориб-чарчаган, очликдан ичи-ичига қапишиб орқлаган мушук зўрға хонага кирди. Уни дарҳол чўмилтиришди, латтага ўраб илгариги ўрнига ётқизишди. Шу алпозда у уч кеча-ю уч кундуз ухлади.

Харитага қараладиган бўлса, Москвадан Россошигача [Воронеждаги район] 650 чақирим. Мушук уни линейка чизиғидай тўғри босиб ўтмаган, албатта. Йўлда қанчадан-қанча сув тўсиқлари, итлар, яхши ва ёмон одамлар... Эҳ-ҳе, уларнинг ҳаммасини четлаб ўтиш, йўл-йўлакай хўрак топиш, ухлаш...

Агар Мурка одамдек сўзлай олганида, бошидан ўтган ҳамма нарсани — қулоғини ким ғажиганию думининг учини қаерда йўқотганини, адашмаслик учун қандай мосламадан, Москванинг ўзида қайси справкалар бюросининг хизматидан фойдаланганлигини батафсил айтиб берган бўларди. Таассуфки, буларнинг ҳаммаси биз учун жумбоқлигича қолиб кетади.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

«НЕФТЯНИК» БИРИНЧИ ПОҒОНАДА

Ниҳоят, фарғоналик футбол мухлисларининг орзуси ушалди. Маълумки, уларнинг севимли командаси — «Нефтяник» бир неча йиллардан буён мамлакат чемпионатининг биринчи поғонасида иштирок этиш учун кураш олиб борарди. Лекин сўнгги босқичда, яъни ўтиш мусобақасида омад «Нефтяник»дан юз ўгирарди. Бу йилги мавсумда аҳил коллектив муваффақиятли қатнашди. У илк турданоқ пешқадамликни қўлга киритиш учун астойдил ҳаракат қилди. «Нефтяник» нафақат ўз майдонида, балки сафарда ҳам майдонга ғалаба иштиёқида тушиб, бор имкониятини ишга солди. Куни кеча ўтказилган навбатдаги учрашувда ғалаба қозонгач, қолган икки ўйин натижасидан қатъий назар, келаси мавсумда мамлакат чемпионатининг биринчи поғонасида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Фарғоналик футболчилар шу кунга қадар бўлган қирқта учрашувнинг 26 тасида ғалабага эришдилар. Саккиз ўйинда эса очколарни баҳам кўрдилар. Олти матчда мағлубиятга учрадилар. Рақиблар дарвозасига бошқа командаларга нисбатан энг кўп — 81 та тўп йўлладилар, ўз дарвозаларидан эса 26 та тўп ўтказиб юбордилар. Қўқоннинг «Автомобилист» командасини 2:0 ҳисобида енгишгач, жамғармаларидаги очколар сонини 60 тага етказдилар.

Умуман ўтган турда 11 матч бўлиб ўтди. Дарвозаларга 27 та тўп киритилди. Шулардан 17 таси майдон эгалари, 10 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Етти учрашувда мезбонлар ғолиб чиқдилар, икки ўйинда меҳмонларнинг қўли баланд келди. Икки учрашувда дуранг натижа қайд этилди.

Иккинчи йўлланмага даъвогарлардан бири — «Навбаҳор» командаси сафарда қимматли очкони бой берди. Наманганлик футболчилар Қизил Ўрдада маҳаллий «Қайсар» коллективи билан куч синашдилар. Кескин курашлар остида ўтган учрашувда дарвозалар дахлсиз қолди. Яна бир даъвогар — «Океан» командаси муҳим ғалабага эришди. Находкалик футболчилар Жиззахнинг «Сўғдиёна» коллективини қабул қилиб, 2:0 ҳисобида устун келдилар.

Энг йирик ҳисоб Омскда қайд этилди. Маҳаллий «Иртиш» билан куч синашган Ашхободнинг «Копетдоғ» командаси 4:1 ҳисобида ғалаба қозонди.

Бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Амур» (Благовещенск) — «Мелиоратор» (Чимкент) — 3:1, «Трактор» (Павлодар) — «Сурхон» (Термиз) — 2:0, «Динамо» (Барнаул) — «Вахш» (Қўрғонтепа) — 2:0, «Олға» (Фрунзе) — «Экибастузчи» — 0:3, «Химик» (Жамбул) — «Целинник» (Целиноград) — 2:0, «Шахтёр» (Қарағанда) — «Спартак» (Андижон) — 1:0, «Звезда» (Иркутск) — «Зарафшон» (Навоий) — 2:2.

ХОККЕЙ

ЖАНГОВАР ДУРАНГ

Ўтган душанба куни мамлакат чемпионатининг олий поғонасида бир учрашув бўлиб ўтди. Москва армиячилари Нижний Новгороднинг «Торпедо» командасини қабул қилдилар. Кескин курашлар остида ўтган матч жанговар дуранг (2:2) билан якунланди.

ЎЙИНЛАР ЖАДВАЛИ

	Ў	Ш	О
«Динамо» М	18	77-40	29
«Крилья Советов»	18	71-45	27
«Химик»	20	62-57	25
МАСК	18	70-48	24
«Спартак»	16	48-33	21
«Торпедо» Я	19	59-60	20
«Динамо» Р	19	63-52-	18
«Сокол»	18	64-54	18
«Трактор»	18	42-42	16
«Торпедо» НН	17	52-56	16
«Автомобилист»	18	49-62	16
«Торпедо» У-К	17	44-65	14
«Динамо» Мн	18	39-65	9
АСК	17	41-72	8
«Этиль»	17	32-62	7

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

1 НОЯБРЬ, ПАЙШАНБА

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Мусиқа дарси.
12.00 Ҳужжатли фильмлар программаси: «Бувимнинг сандиғи», «Бир ғишт тавсифи».
12.30 Табиатшунослик.
13.00 Такрорий фильмлар экрани. «Грета» виласининг сири». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Қанотсиз ўрдакча». Мультфильм.
18.20 «Фанга бағишланган умр». ЎзССЖ ФА мухбир аъзоси Т. Н. Долимов. В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат дорилфунунининг 70 йиллиги олдидан.
18.55 «Алифбо сабоқлари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик оқшоми».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Унутилмас сатрлар». Мискин.
21.30 Москва. «Время».
22.00 Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши сессиясида.
23.00 Ўзбек халқ классик қўшиқларидан концерт.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Топилмалар бюроси». Мультфильм.
19.15 «Омадли жентльменлар». Бадиий фильм («Мосфильм», рус тилида).
20.40 «Шарқ либослари фестивали».
21.25 Тижорат хабарлари (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Негатив». «Бир жиноий иш воқеаси». 2-кўрсатув.
22.40 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 2-серия — «Ҳужум» (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Жарликлар». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
10.20 Футбол. «Футбол қироли» Пеленинг 50 йиллиги шарафига матч-бенефис. Италиядан кўрсатилади.
12.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
13.00 «Время».
13.40 Коллаж.

* * *

16.30 «Мусиқий хазина». С. Рахманинов. 2-ми минор симфонияси. Э. Литтон (АҚШ) раҳбарлигидаги ССЖИ Давлат академик симфоник оркестри ижро этади.
17.30 «Қувноқ стартлар».
18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
19.00 «Время».
19.30 «Коммунизмдан сўнг». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Узоқ Шимолдаги озчиликни ташкил этган халқларнинг муаммолари ҳақида (Иркутск).
19.50 Футбол. «Футбол қироли» Пеленинг 50 йиллиги шарафига матч-бенефис. Италиядан кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.00 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
22.15 «Эфирда мусиқа». Сайланмалар.
22.45 Олам кинокамера кўзгусида. «Руслар Парижда».
23.45 «Ту-пицца» мусиқий дам олиш программаси.
01.00 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Истеъфодаги майорнинг осуда ҳаёти». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Табиатшунослик. 4-синф. Ўрмонда адашиб қолмаймиз.
10.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Биология. 8-синф. Қурт-қумурсқасиз ҳаёт бўлиши мумкинми?
12.05 «Ефросиния Полоцкая». Илмий-оммабоп фильм («Беларусьфильм»).

*

13.05 «Сентябрдаги отпуска». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
14.10 «Бим, Бом ва Бўри». Мультфильм.
14.30 Н. Чепрага куйлайди.
14.55 Ритмик гимнастика.

* * *

17.30 «КОАПП». Мультфильм. 8-серия — «Яшил орол сири».
17.40 Чечен-Ингушия МССЖИ Давлат телерадиоси. Чечен-Ингушия телевидение студиясининг программаси (Грозний).
18.40 Маргарита Фёдорова чалади (фортепьяно).
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 «КОАПП». Мультфильм. 9-серия — «Аҳолини рўйхатга олиш».
19.40 «Лонга май — узоқ яша». 2-кўрсатув.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Чукотка эртаги».
20.45 Ритмик гимнастика.
21.15 «Тикланиш». А. Блок Шахматовода.
21.45 П. И. Чайковский. «Ромео ва Жульетта» увертюра-фантазияси.
22.10 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

* * *

23.40 «Сентябрдаги отпуска». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33, 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1266.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12